

INDID
Media Watch

MEDIA POD LUPĄ

Analiza przekazów medialnych z roku 2020

INDID
Instytut Dyskursu
i Dialogu

**KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO**

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju i Wspierania Obywateli

AUTORZY:

Liderka teamu analitycznego INDID: **Anita Kwiatkowska**
Team Analityczny INDID: **Szymon Orzeszek, Julia Solarz, Damian Stepańczuk, Lien-Che „Mikołaj” Wu (吳連哲), Piotr A. Rączkowiak, Joanna Szadkowska**

REDAKCJA:

Filip A. Gołębiewski

SKŁAD I OPRACOWANIE GRAFICZNE:

Liderka teamu promocyjnego INDID: **Andżelika Sochacka**
Team Promocyjny INDID: **Karolina Sieradzan**

DRUK I OPRAWA: Pracownia Sztuk Plastycznych Sp. z o.o.

Institut Dyskursu i Dialogu
ul. Jana Dekerta 14/1a,
87-100 Toruń
biuro@indid.pl
www.indid.pl

INDID
Instytut Dyskursu
i Dialogu

**KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO**

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Sfinansowano z dotacji Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach realizacji zadania „Dyskurs, Dialog i Rozwój”

ISBN 978-83-67941-21-1

ISBN 978-83-67941-21-1

9 788367 941211

Publikacja udostępniona jest na licencji Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-
Na tych samych warunkach 4.0. Tekst licencji jest dostępny na stronie
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

SPIS TREŚCI

METODOLOGIA.....	4
Co badamy?.....	5
W jaki sposób przeprowadzamy analizy?.....	5
Jak tworzymy bazę?.....	7
BADANE MATERIAŁY.....	8
Liczba badanych materiałów.....	8
Materiały wyróżniające się.....	10
Zestawienie wyników.....	12
PRASA.....	14
1. Wstęp i informacje o badanych informacjach z prasy.....	14
2. Nacechowanie materiałów prasowych.....	16
Negatywne nacechowanie.....	17
Pozytywne nacechowanie.....	19
3. Medialny brak szacunku w materiałach prasowych.....	20
4. Zewnętrzne źródła informacji w materiałach prasowych.....	24
PORTALE INFORMACYJNE.....	28
1. Wstęp i informacje o badanych materiałach z portali informacyjnych.....	28
2. Nacechowanie materiałów internetowych.....	29
3. Medialny brak szacunku w materiałach internetowych.....	31
4. Zewnętrzne źródła informacji w materiałach internetowych.....	32
RADIO.....	34
1. Wstęp i informacje o badanych materiałach z radia.....	34
2. Nacechowanie materiałów radiowych.....	35
3. Medialny brak szacunku w materiałach radiowych.....	36
4. Zewnętrzne źródła informacji w materiałach radiowych.....	38
TELEWIZJA.....	40
1. Wstęp i informacje o badanych informacjach z telewizji.....	40
2. Nacechowanie materiałów telewizyjnych.....	41
Negatywne nacechowanie.....	41
Pozytywne nacechowanie.....	45
3. Medialny brak szacunku w materiałach telewizyjnych.....	47
4. Zewnętrzne źródła informacji w materiałach telewizyjnych.....	48
KIM JESTEŚMY?.....	51
Spis wykresów i tabel.....	53

METODOLOGIA

Raport powstał na podstawie monitoringu obywatelskiego prowadzonego nieprzerwanie od 2018 roku przez Instytut Dyskursu i Dialogu. W tej konkretnej publikacji prezentowane są wyniki wszystkich zgromadzonych materiałów medialnych w 2020 roku za pomocą szeregu zestawień, wykresów i tabel, aby w sposób możliwie przejrzysty ukazać dane zgromadzone przez naszych Wolontariuszy i Wolontariuszki, którym poziom debaty publicznej w Polsce nie jest obojętny.

Głównym celem monitoringu jest zbieranie danych mogących przełożyć się na próbę zmierzenia wskaźników jakości debaty publicznej, takich jak: bezstronność i rzetelność mediów w podziale na rodzaje i konkretne tytuły. Zwracamy uwagę przede wszystkim na stosowane techniki manipulacyjne, przywoływane źródła informacji oraz emocjonalne aspekty przekazów medialnych. Zadaniem stałego programu monitoringowego INDID MEDIA WATCH – oprócz stania na straży rzetelności i bezstronności mediów – jest także dostarczanie wiarygodnych danych, ukazujących kondycję polskiego dziennikarstwa. Wybraną w niniejszym procesie monitoringowo-analitycznym metodą badawczą była metoda analizy treści ujęta w szerszej perspektywie paradygmatycznej jaką jest krytyczna analiza dyskursu. Narzędzie badawcze, jakie używane było w trakcie działań monitoringowych swój ostateczny kształt zawdzięcza szeregowi konsultacji społecznych i dyskusji z ekspertami w zakresie analizy mediów.

CO BADAMY?

Jednostką analizy dla wolontariusza (przekazem medialnym) jest zawsze jeden zwarty i spójny element wyodrębniony z całego wydania z prasy, informacyjnego serwisu radiowego, telewizyjnego bądź informacyjnego portalu internetowego. Najczęstsze i najbardziej typowe przykłady jednostek analizy, względem których wypełniane są formularze, to: jeden materiał reporterski z telewizyjnego serwisu informacyjnego, jeden artykuł prasowy (bez rozróżniania na dzienniki, tygodniki i miesięczniki), jeden artykuł zamieszczony na portalu internetowym czy jeden radiowy serwis informacyjny (który, wyjątkowo, ze względu na swój krótki charakter traktowany jest jako jedna jednostka analizy).

W JAKI SPOSÓB PRZEPROWADZAMY ANALIZY?

Analizowanie przekazów medialnych następuje wielu trudności badaczom dyskursu i stawia przed nimi wyzwania, które ogniskują się wokół znalezienia sposobu na powstrzymanie się od przenoszenia własnych sympatii (politycznych, medialnych, światopoglądowych, itp.) na proces zbierania i analizowania danych. Właśnie dlatego od rozpoczęcia działań monitoringowych przez Instytut Dyskursu i Dialogu w roku 2018 przyjęta została zasada, zgodnie z którą każdy materiał medialny, który znalazł się w próbie badawczej analizowany jest przez troje różnych Wolontariuszy.

Wprowadzający analizy Wolontariusze zostają odpowiednio przeszkoleni w celu zapoznania się z tzw. kluczem koderskim, a kolejne etapy szkolenia zakończone są podsumowującymi testami. Po pozytywnym ukończeniu testów sprawdzających wiedzę z kilkogodzinnych szkoleń wewnętrznych, Wolontariusze są gotowi do wcielenia się w rolę koderów przekazów medialnych. W przypadku rozbieżności analiz między Wolontariuszami, grupa Weryfikatorów INDID (złożona z koderów z wieloletnim doświadczeniem) powraca do pierwotnych materiałów i rozstrzyga o odpowiednim zakwalifikowaniu odpowiedzi.

Względem każdego badanego przekazu (materiału) medialnego Wolontariusze odpowiadają na 11 następujących po sobie pytań wybierając jedną z opcji: „Tak”, „Nie” lub „Nie dotyczy/nie da się ustalić” w dedykowanym, internetowym systemie. Pytania z klucza kodowego dotyczą:

- zasadności tytułu materiału wobec jego treści (pytanie nr 1),
- wypowiedzi tzw. ekspertów-komentatorów (pytanie nr 2),
- powoływania się na źródła anonimowe (pytanie nr 3),
- przywołaniu postaci po raz pierwszy tylko i wyłącznie z nazwiska (pytanie nr 4),
- określeń negatywnych względem kogoś lub czegoś (pytanie nr 5),
- negatywnej prezentacji wizualnej (pytanie nr 6),
- zachowywaniu równych standardów w prezentowaniu znajdujących się w nim osób, podmiotów lub grup (pytanie nr 7),
- nawoływaniu do nienawiści (pytanie nr 8),
- pozytywnej prezentacji względem kogoś lub czegoś (pytanie nr 9),
- daniu głosu różnym stronom sporu (pytanie nr 10),
- przywoływaniu danych opartych na źródłach zewnętrznych (pytanie nr 11).

W przypadku zaznaczenia odpowiedzi sugerującej możliwe niepokojące zjawisko, pojawia się dodatkowe pole (lub kilka pól) umożliwiające dodanie opisu konkretnych informacji.

JAK TWORZYMY BAZĘ?

Dla kodujących przygotowana została baza zgromadzonych materiałów dostępnych do analizy, składająca się z wybranych przekazów największych ogólnopolskich mediów (z prasy, radia, telewizji oraz internetowych serwisów informacyjnych). Nasza uwaga skupiona jest na tematykach: polityki wewnętrznej, zagranicznej, spraw międzynarodowych, a także szeroko pojętych kwestii społecznych i wydarzeń nagłych (incydentalnych). Gdy dostrzegamy potrzebę, wprowadzamy również materiały dotyczące innych tematów. W każdym momencie Wolontariusze mogą także wstawiać do bazy znalezione przez siebie materiały dziennikarskie – istnieje w tej kwestii pełna dowolność, jednak w zakresie dużych ogólnopolskich tytułów medialnych.

Z powstających w ten sposób zbiorów danych zespół analityczny INDID stworzył bazę badawczą, w której dane zostały dobrane celowo według interesujących badawczo kryteriów (w tym przypadku: czasowych).

BADANE MATERIAŁY

LICZBA BADANYCH MATERIAŁÓW

W bazie badania roku 2020 znalazło się 10 455 analiz materiałów medialnych wprowadzonych do bazy przez Wolontariuszy i Wolontariuszki INDID. Każdy materiał kodowano 3 razy, a także weryfikowano jego zgodność i (w razie potrzeby) dokonywano kolejnej analizy tzw. rozstrzygającej. Ostatecznie, w bazie badania roku 2020 znalazło się 3485 unikatowych materiałów medialnych opublikowanych pomiędzy 1 stycznia a 31 grudnia 2020.

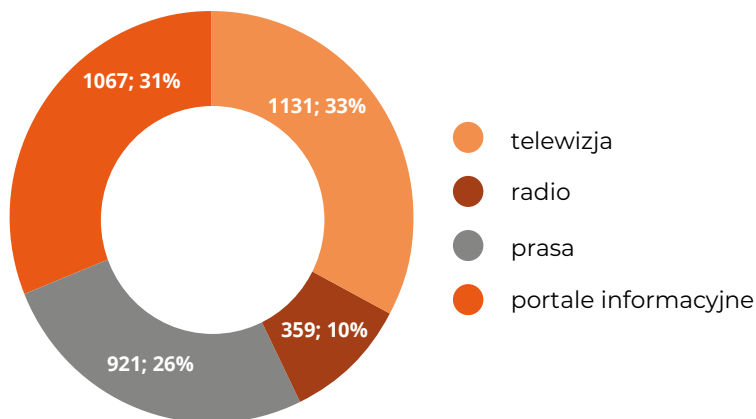
Najwięcej analizowanych materiałów pochodziło z telewizji – było to 1138 materiałów, co stanowiło 33 proc. wszystkich badanych przekazów. Podobną liczbę osiągnęły w bazie materiały pochodzące z informacyjnych portali internetowych, których było zaledwie 71 mniej (1067 materiałów, co stanowiło 31 proc.). W skład bazy wchodziły także przekazy pochodzące z prasy, czyli z gazet i magazynów (921 materiałów, co stanowiło 26 proc.) oraz z radia (359 materiałów, co stanowiło 10 proc.).

Najwięcej badanych materiałów pochodziło z „Faktów” TVN-u – 433, „Wiadomości” TVP – 399, „Wydarzeń” Polsatu – 306, serwisów informacyjnych Programu 3 Polskiego Radia – 119 oraz portali informacyjnych: wp.pl – 332, onet.pl – 304, interia.pl – 230.

Najwięcej analizowanych materiałów w podziale ze względu na formę przekazu stanowiły tzw. newsy (2117 materiałów, czyli 61 proc. wszystkich badanych przekazów). W skład bazy wchodziły także materiały takie jak publicystyka (738 materiałów, co stanowiło 21 proc.), wywiady (222 materiałów, co stanowiło 6 proc.), serwisy informacyjne (349 materiałów, co stanowiło 10

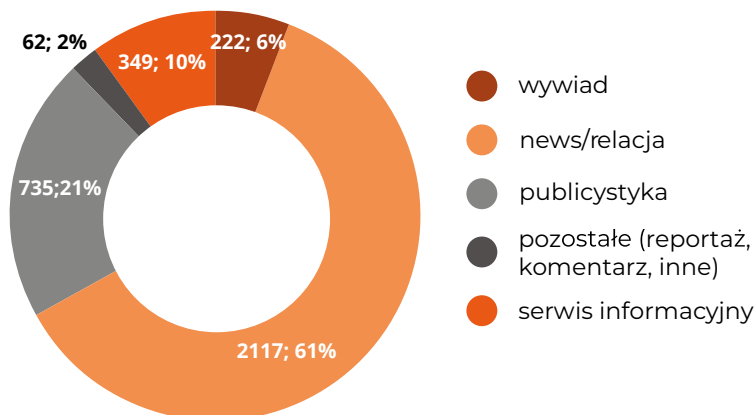

proc.) oraz pozostałe (62 materiały, co stanowiło 2 proc.). Wśród tych najrzadziej analizowanych form przekazu znalazły się m.in. reportaże (49 materiałów), debata (4 materiały) i inne.

Wykres 1. Liczba przeanalizowanych materiałów ze względu na rodzaj materiału (N=3485)

Źródło: opracowanie własne

Wykres 2. Liczba przeanalizowanych materiałów ze względu na formę przekazu (N=3485)

Źródło: opracowanie własne

MATERIAŁY WYRÓZNIAJĄCE SIĘ

W ramach analizy materiałów wyróżniono 266 (7,6 proc.), które uznano za wzorcowe. Spośród artykułów z internetowych portali za takowe uznano 47 materiałów, w prasie – 39, w radiu – 93, a w telewizji – 87. Subiektywnie wyróżnione materiały w tej kategorii mają w założeniu dochowywać zasad rzetelności dziennikarskiej, a jednocześnie wyróżniać się na tle innych. Wzorcowymi materiałami są dla nas tylko szczególne treści – wyróżniają się one na tle innych, są rozbudowane i poprawnie skonstruowane. Materiały uznane za wzorcowe nie mogły więc zawierać zauważalnych form manipulacji. Powinny one także podejmować tematy ważne dla debaty publicznej.

W telewizji najwięcej materiałów uznanych za wzorcowe ze względu na tytuł medialny znajdowało się w „Wydarzeniach” Polsatu, w liczbie 39¹. W prasie najwięcej materiałów uznanych za wzorcowe ze względu na tytuł medialny znajdowało się w gazecie Wprost² oraz w Dzienniku Gazecie Prawnej³

- 1 Spis wyróżnionych tytułów z „Wydarzeń” Polsatu: *Nakaz przeprosin* (02.01.2020), *Zatrzymanie króla dopalaczy* (04.01.2020), *Pamięć* (12.01.2020), *Wielki finał* (12.01.2020), *Awantura w Sejmie* (16.01.2020), *Burzliwa debata* (16.01.2020), *sądowa kampania* (20.01.2020), *Wirus w Polsce* (04.03.2020), *Zamknięte szkoły* (11.03.2020), *Bolesna rozłąka* (24.03.2020), *czas decyzji* (03.05.2020), *Nowe centrum zakażeń* (06.05.2020), *Wojna o Sąd Najwyższy* (15.05.2020), *Lewe certyfikaty* (19.05.2020), *brak tytułu* (26.05.2020), *Plan zmian* (23.07.2020), *Bon turystyczny* (25.07.2020), *Koronawirus w natarciu* (25.07.2020), *Szokująca interwencja* (27.07.2020), *Wirus pod ziemią* (27.07.2020), *Praca i płaca* (28.07.2020), *Problem z pszczołami* (29.07.2020), *Reżim sanitarny* (29.07.2020), *Zdewastowany kościół* (29.07.2020), *Zdewastowany Kościół* (29.07.2020), *Pamięć o bohaterach* (30.07.2020), *Spotkanie na szczycie* (30.07.2020), *Czarna rozpacz* (04.08.2020), *Życie w czerwonej strefie* (08.08.2020), *Reakcja polskich władz* (10.08.2020), *Koniec sporu o Westerplatte* (11.08.2020), *100. rocznica Bitwy Warszawskiej* (15.08.2020), *Przeciw reżimowi* (23.08.2020), *Walka z koronawirusem* (11.10.2020), *Premier na kwarantannie* (11.10.2020), *Obostrzenia w kościołach* (17.10.2020), *Nowe obostrzenia* (23.10.2020), *Spirala protestów* (29.10.2020), *Strategia walki* (04.11.2020).
- 2 Spis wyróżnionych tytułów z Wprost: *Nie pracują, bo prasują* (09.02.2020), *Prezydencki gwiazdozbiór* (01.03.2020), *Czas na rewolucję informatycznych* (02.03.2020), *Zabawa w pana i chama* (19.06.2020), *Polska to kraj ludzi, którzy nie przeszli dojrzewania płciowego* (17.07.2020), *„Antymaseczkowcy” Wirusa Widać* (18.09.2020).
- 3 Spis wyróżnionych tytułów z Dziennika Gazety Prawnej: *Będziemy oglądać telewizję z reklamami szytymi na miarę* (02.01.2020), *Koniec czasu prowizorki* (03.01.2020), *Matematyka kontra wirus* (27.03.2020), *Inne ważne sprawy* (26.06.2020), *dłaczego nie będzie repolonizacji mediów* (24.07.2020), *Rosnący gniew. Pełzający lockdown* (29.10.2020)

w liczbie 6. W internecie najwięcej materiałów uznanych za wzorcowe ze względu na tytuł medialny znajdowało się w wp.pl w liczbie 18⁴.

Odnutowywano także materiały szczególnie wyeksponowane tzn. takie, które umieszczone były w serwisie informacyjnym jako pierwsze lub były głównym tematem wydania w tytule prasowym. Liczba materiałów, w których wystąpiła szczególna ekspozycja wyniosła 165 materiałów, co stanowiło 4,7 proc. Odnutowywanie jakiegokolwiek formy manipulacji w materiałach szczególnie wyeksponowanych, było dla nas szczególnie niebezpiecznym sygnałem.

Zaobserwowano jednak także sytuacje odwrotne – wystąpiło 18 materiałów, które uznano za wzorcowe oraz wystąpiła w nich szczególna ekspozycja. Ich tytuły to:

- Będziemy oglądać telewizję z reklamami szytymi na miarę (Dziennik Gazeta Prawna, 02.01.2020);

---

4 Spis wyróżnionych tytułów z wp.pl: *Burza o rzekomą ustawkę z prezydentem. Polityk zaprzecza, że udawał ojca wdzięcznego za 500 plus* (23.02.2020), *Wybory 2020. Wkrótce debata prezydencka na antenie TVP* (06.05.2020), *„Strefy wolne od LGBT”. Beata Szydło pisze do Komisji Europejskiej ws. odmowy grantów unijnych* (30.07.2020), *Łukasz Szumowski pytany, czy odejdzie z rządu. „Jest wyzwanie koronawirusa”* (31.07.2020), *Łódź. Kurator oświaty Grzegorz Wierchowski: „jesteśmy na etapie wirusa LGBT. Będzie skarga* (21.08.2020), *Powrót do szkoły. Zakopane. Dariusz Piontkowski i komunikat o zakopiańskich szkołach* (27.08.2020), *Spór o LGBT+. Konferencja Episkopatu Polski zajęła stanowisko* (28.08.2020), *Wszystkie straszaki prezesa. Jarosław Kaczyński wraca z urlopu i bierze się za porządki w obozie władzy* (28.08.2020), *Islandia. Była pracownica oskarża ambasadora RP w Islandii o mobbing* (29.08.2020), *Koronawirus w Polsce i na świecie. Premier Mateusz Morawiecki o antychrześcijańskich decyzjach w Europie* (29.08.2020), *Policja ochroniała ciężarówkę anti-LGBT? „Przejazd zgłoszony jako zgromadzenie”* (31.08.2020), *Jarosław Kaczyński w Toruniu. Prezes PiS dziękuje Tadeuszowi Rydzkowi. „Trzeba się w pas kłaniać ojcu dyrektorowi”* (05.09.2020), *Zenek Martyniuk zawdzięcza tej kobiecie karierę. „Teksty moich piosenek są cytowane przez księży na kazaniach”* (16.09.2020), *Senat. Awantura podczas posiedzenia. Wniosek o wyprowadzenie wiceministra przez Straż Marszałkowską* (01.10.2020), *Przemysław Czarnek z koronawirusem. Jest reakcja premiera i prośba do prezydenta* (05.10.2020), *Mężczyźni w piekle kobiet* (05.11.2020), *Lockdown w Polsce. Dwa regiony już spełniają kryteria narodowej kwarantanny* (06.11.2020), *Henryk Gulbinowicz nie żyje. Wiadomo, co znalazło się w jego testamencie* (17.11.2020).

- „Krajobraz wypięknieje”. 13 stycznia, kolejny 27. Finał WOŚP („Fakty” TVN, 09.01.2020);
- Skąd pomysł na Fundusz Medyczny? Sprzeczne słowa ministra („Fakty” TVN, 08.03.2020);
- 10 lat po katastrofie w Smoleńsku. „Jesteśmy przyzwyczajeni do tej pustki, ale ona nadal jest” („Fakty” TVN, 10.04.2020);
- Szczyt jeszcze przed nami (Rzeczpospolita, 16.04.2020);
- Prezes równie ważny jak prezydent (Rzeczpospolita, 12.05.2020);
- Pamięć o bohaterach („Wydarzenia” Polsat, 30.07.2020);
- Strefy wolne od kasy UE (Gazeta Wyborcza, 30.07.2020);
- Łódź. Kurator oświaty Grzegorz Wierchowski: „Jesteśmy na etapie wirusa LGBT. Będzie skarga (wp.pl, 21.08.2020);
- Spór o LGBT+. Konferencja Episkopatu Polski zajęła stanowisko (wp.pl, 28.08.2020);
- Islandia. Była pracownica oskarża ambasadora RP w Islandii o mobbing (wp.pl, 29.08.2020);
- Mierzenie temperatury, dystans i maseczki. Nowy rok szkolny rozpoczęty („Fakty” TVN, 01.09.2020);
- „Antymaseczkowcy” Wirusa Widać (Wprost, 18.09.2020);
- Epidemia w Polsce gwałtownie przyspiesza. Coraz więcej chorych w szpitalach (interia.pl, 29.09.2020);
- Obrońcie życie (Nasz Dziennik, 22.10.2020);
- Rosnący gniew. Pełzający lockdown (Dziennik Gazeta Prawna, 29.10.2020);
- Bardzo chora służba zdrowia. Nie ma kto leczyć Polaków (wyborcza.pl, 18.11.2020);
- Organizator gejowskich imprez w Brukseli opowiada o ich szczegółach. Sam ma problemy z prawem (onet.pl, 02.12.2020).

ZESTAWIENIE WYNIKÓW

Wyniki odpowiedzi na pytania z klucza kodowego w stosunku do 3485 analizowanych materiałów (kodowanych przez przeszkolonych Wolontariuszy i sprawdzonych przez Weryfikatorów) zaprezentowane zostały w poniższej

tabeli. Analizowane materiały zdecydowano się podzielić na kilka jednostek tematycznych dzielących badane materiały pod względem ich rodzaju, w obrębie których omówione zostaną najważniejsze spostrzeżenia.

Treść pytania	Tak	Nie	Nie dotyczy
1. Czy tytuł jest uzasadniony treścią materiału?	2949	82	454
2. Czy w materiale pojawiają się wypowiedź/i eksperta/ów-komentatora/ów? Jeśli tak, wypisz imiona i nazwiska oraz to jak zostali podpisani	1193	2260	32
3. Czy materiał powołuje się na anonimowe źródła?	22	3242	21
4. Czy w przekazie pojawia/ją osoba/y, która/e pierwszy raz przywoływana zostaje/ą w materiale tylko z nazwiska?	498	2965	22
5. Czy pojawiają się określenia stawiające w negatywnym świetle kogoś lub coś?	1309	2124	52
6. Czy ktoś został wizualnie przedstawiony w sposób szczególnie niekorzystny?	270	2808	407
7. Czy zauważalne jest stosowanie różnych standardów wobec różnych stron?	395	2548	542
8. Czy przekaz nawołuje do nienawiści?	98	3387	-
9. Czy przekaz prezentuje kogoś lub coś w sposób szczególnie pozytywny?	197	2887	401
10. Czy dano głos różnym stronom sporu?	1410	355	1720
11. Czy w przekazie pojawia się przywołanie danych liczbowych/statystycznych?	771	2653	61

Tabela 1. Zestawienie odpowiedzi na 11 głównych pytań z klucza kodowego badanych materiałów

Źródło: opracowanie własne

PRASA

Poniżej zostaną zaprezentowane wyniki analiz dotyczących materiałów prasowych w 2020 roku, które stanowią jeden z czterech rodzajów mediów poddanych analizie przez Wolontariuszy INDID.

1. WSTĘP I INFORMACJE O BADANYCH MATERIAŁACH Z PRASY

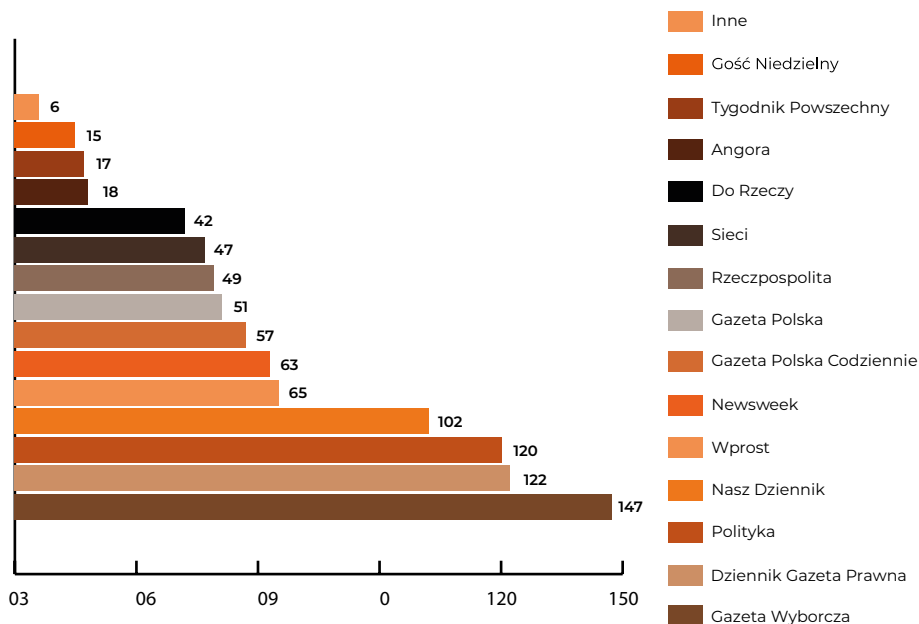
Prasę w 2020 roku cechował wysoki wskaźnik uzasadnionych tytułów materiału medialnego w odniesieniu do ich treści. W 97 proc. przypadków nadany tytuł materiału medialnego był uzasadniony jego treścią. W 40 proc. przeanalizowanych materiałów prasowych pojawiły się negatywne określenia słowne, podczas gdy pozytywną prezentację odnotowano w zaledwie 6 proc. badanych materiałów.

Materiały prasowe w 2020 roku odznaczały się także niskim odsetkiem sytuacji, w których przywoływano osobę po raz pierwszy tylko z nazwiska. Mieliliśmy z tym do czynienia w 20 proc. badanych materiałów prasowych. Poza tym, w 12 proc. materiałów zauważono stosowanie różnych standardów wobec różnych stron. Wskaźnik ten jest znacznie niższy niż w 2018 roku, kiedy w 28 proc. badanych materiałów prasowych stosowano różne standardy. Alarmujący jest jednak fakt, że w 37. przeanalizowanych materiałach prasowych odnotowano nawoływanie do nienawiści. Stanowiły one 4 proc. wszystkich badanych materiałów prasowych w 2020 roku. Grupą najczęściej dotkniętą mową nienawiści były osoby LGBTQ+.

Pod kątem zewnętrznych źródeł informacji, prasa w 2020 roku charakteryzowała się wysokim odsetkiem (33 proc.) materiałów zawierających wypowiedzi tzw. ekspertów-komentatorów, niskim wskaźnikiem (18 proc.) przytacza-

nia danych zewnętrznych i jeszcze niższym wskaźnikiem przytoczeń źródeł anonimowych (11 proc.).

Głównymi wątkami tematycznymi poruszonymi w polskiej prasie w 2020 roku były, między innymi, wybory prezydenckie, prawa osób LGBTQ+, aborcja i prawa kobiet oraz pandemia koronawirusa.

Wykres 3. Rozkład badanych materiałów w podziale na tytuły medialne z prasy (N=921)

Źródło: opracowanie własne

Łącznie przeanalizowano 921. materiałów prasowych opublikowanych w 2020 roku. Pochodziły one z 18. różnych tytułów prasowych. W bazie znalazły się zarówno dzienniki, jak i tygodniki. Najwięcej badanych artykułów prasowych w 2020 roku pochodziło z Gazety Wyborczej (147 materiałów), Dziennika Gazety Prawnej (122. materiały), tygodnika Polityka (120 materiałów) oraz Naszego Dziennika (102. materiały). W bazie znalazły się także

artykuły z: tygodnika Wprost (65 materiałów), Newsweeka (63 materiały), Gazety Polskiej Codziennie (57 materiałów), Gazety Polskiej (51 materiałów), Rzeczpospolitej (49 materiałów), tygodnika Sieci (47 materiałów) oraz tygodnika Do Rzeczy (42 materiały). Poza wyżej wymienionymi tytułami prasowymi, naszą analizą objęto także 18 materiałów z tygodnika Angora, 17 materiałów z Tygodnika Powszechnego oraz 15 materiałów z tygodnika Gość Niedzielny. Do pozostałych tytułów zaliczono natomiast takie tytuły prasowe, gdzie w naszej bazie znalazło się mniej niż 10 materiałów, a były to: Publico24 (3 materiały), Duży Format (magazyn reporterów Gazety Wyborczej, 1 materiał), Dziennik Zachodni (1 materiał) i Gazeta Wrocławska (1 materiał).

2. NACECHOWANIE MATERIAŁÓW PRASOWYCH

	Tak		Nie		Nie dotyczy	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Negatywne określenia	371	40	525	57	25	3
Negatywna prezentacja wizualna	49	5	839	92	25	3
Prezentacja pozytywna	52	6	850	92	19	2

Podobnie jak w innych rodzajach mediów, w materiałach pochodzących z prasy w 2020 roku znacznie częściej można było zauważać występowanie określeń nacechowanych negatywnie niż tych nacechowanych pozytywnie. We wszystkich 921. badanych materiałach prasowych w 40. proc. z nich (w 371. materiałach) zarejestrowano negatywne określenia słowne, w 5. proc. (49 materiałów) odnotowano negatywną prezentację wizualną, podczas gdy pozytywną prezentację kogoś lub czegoś wykryto jedynie w 52. materiałach, które stanowiły zaledwie 6 proc. wszystkich materiałów pochodzących z prasy.

NEGATYWNE NACECHOWANIE

Najwięcej materiałów z negatywnymi określeniami słownymi wystąpiło w: Gazecie Wyborczej (53), Naszym Dzienniku (55) oraz tygodniku Polityka (47). Wśród wszystkich badanych tytułów prasowych, na łamach 4. z nich ponad połowa przeanalizowanych materiałów zawierała negatywne określenia słowne. Były to: Do Rzeczy (64 proc.), Gazeta Polska (63 proc.), Nasz Dziennik (54 proc.) oraz Newsweek (51 proc.). Wskaźnik ten był zaś najniższy u następujących trzech tytułów prasowych: Rzeczpospolitej (14 proc.), Tygodnika Powszechnego (29 proc.) oraz Dziennika Gazety Prawnej (21 proc.) W pozostałych tytułach prasowych odsetek liczby materiałów z negatywnymi określeniami słownymi w stosunku do ogólnej liczby przekazów w danym tytule medialnym wynosił ponad 30 proc.

Owe negatywne określenia słowne najczęściej odnosiły się do polskich polityków. Najwięcej takich określeń stosowano w stosunku do ówczesnie urzędującego Prezydenta RP, Andrzeja Dudy, który ubiegał się o reelekcję w wyborach prezydenckich w 2020 roku. W bazie odnotowano 49 materiałów prasowych zawierających negatywne określenia odnoszące się właśnie do niego. Natomiast wobec Rafała Trzaskowskiego, kontrkandydata Andrzeja Dudy w drugiej tury wyborów prezydenckich, zidentyfikowano 25 takich materiałów. Pod adresem pozostałych głównych kandydatów startujących w wyborach prezydenckich również zarejestrowano negatywne określenia słowne. Takich materiałów było jednak znacznie mniej: Małgorzata Kidawa-Błońska (12), Robert Biedroń (9), Szymon Hołownia (4), Krzysztof Boska (2), Władysław Kosiniak-Kamysz (1).

Poza kandydatami na prezydenta, polska prasa w 2020 roku stosowała negatywne określenia słowne względem prezesa PiS Jarosława Kaczyńskiego. We wszystkich badanych materiałach odnotowano 31 materiałów zawierających negatywne określenia w stosunku do niego. W przypadku pozostałych polskich polityków takich materiałów było znacznie mniej: Donald Tusk (8), Grzegorz Schetyna (5), Mateusz Morawiecki (5), Zbigniew Ziobro (5), Jarosław Gowin (5).

Oprócz polityków, negatywne określenia słowne były stosowane także wobec głównych partii politycznych na polskiej scenie politycznej (np. Prawa i Sprawiedliwości, Koalicji Obywatelskiej, Lewicy, Polskiego Stronnictwa Ludowego, Konfederacja) oraz instytucji (np. rządu, ONZ, kościoła).

W 49. przeanalizowanych materiałach prasowych doszło ponadto do negatywnej prezentacji wizualnej. Stanowiły one 5 proc. wszystkich badanych przekazów pochodzących z tego rodzaju medium. Najwięcej przypadków negatywnych prezentacji wizualnych odnotowano na łamach tygodnika Polityka (11 materiałów) i tygodnika Sieci (10 materiałów). Jedna piąta badanych materiałów prasowych w tygodniku Sieci (10 z 47 materiałów, czyli 21 proc.) zawierała negatywną prezentację wizualną. Jest to najwyższy odsetek wśród wszystkich badanych tytułów prasowych. Natomiast na łamach Naszego Dziennika i Tygodnika Powszechnego nie odnotowano żadnego negatywnego przedstawienia wizualnego.

Zdecydowana większość przypadków negatywnej prezentacji wizualnej w prasie dotyczyła polityków. Wszyscy główni kandydaci w wyborach prezydenckich w 2020 roku przynajmniej raz zostali przedstawieni wizualnie w niekorzystnym świetle: Andrzej Duda (9), Małgorzata Kidawa-Błońska (5), Robert Biedroń (3), Rafał Trzaskowski (2), Szymon Hołownia (1), Krzysztof Bosak (1), Władysław Kosiniak-Kamysz (1). Ówczesnie urzędujący Prezydent RP (Andrzej Duda) został wizualnie negatywnie przedstawiony w 9. materiałach: 5 z nich pochodziło z tygodnika Polityka, 2 – z Newsweeka, a na łamach tygodnika Wprost i Dziennika Gazety Prawnej odnotowano po jednej negatywnej prezentacji wizualnej. W przypadku Małgorzaty Kidawy-Błońskiej 3 z 5 negatywnych prezentacji pochodziły z tygodnika Sieci, jedna – z Gazety Polskiej Codziennie i jeszcze jedna – z tygodnika Gazeta Polska. Niekorzystna prezentacja Roberta Biedronia także pochodziła z tygodnika Sieci (2) i Gazety Polskiej Codziennie (1).

Poza kandydatami na prezydenta RP, były premier Donald Tusk został wizualnie ukazany w negatywnym świetle w 5. materiałach, ówczesny marszałek Senatu, Tomasz Grodzki, zaś – w 3. materiałach.

POZYTYWNE NACECHOWANIE

W 52. badanych materiałach prasowych doszło do pozytywnej prezentacji jakiejś osoby, grupy, podmiotu lub przedmiotu. Najwięcej takich przypadków znaleziono na łamach Naszego Dziennika (10), Gazety Polskiej Codziennie (9), Gazety Polskiej (6) oraz tygodnika Polityka (5). W pozostałych tytułach prasowych potwierdzono mniej niż 5 materiałów zawierających pozytywną prezentację. W tygodniku Wprost oraz tygodniku Gość Niedzielny nie zidentyfikowano żadnej pozytywnej prezentacji.

Procentowo najwięcej materiałów z pozytywną prezentacją odnotowano w Gazecie Polskiej Codziennie. Taka sytuacja miała miejsce w prawie 16 proc. badanych materiałów opublikowanych na łamach tej gazety. Drugi najwyższy odsetek materiałów z pozytywną prezentacją dotyczył tygodnika Gazeta Polska, na łamach której prawie 12 proc. materiałów zawierało pozytywną prezentację. Podium zamknął Nasz Dziennik, na łamach którego prawie jedna dziesiąta przeanalizowanych materiałów zawierała pozytywną prezentację. Warto zaznaczyć, że wyżej wymienione trzy tytuły prasowe także opublikowały liczbowo najwięcej materiałów z pozytywną prezentacją, jak opisano w poprzednim akapicie, aczkolwiek kolejność była inna.

Podobnie jak w przypadku negatywnego nacechowania, najwięcej pozytywnych prezentacji w przeanalizowanych materiałach prasowych odnotowano w stosunku do Andrzeja Dudy, który w 14. materiałach został przedstawiony w pozytywnym świetle. Jego kontrkandydat w drugiej turze wyborów prezydenckich w 2020 roku, Rafał Trzaskowski, cieszył się pozytywną prezentacją jedynie w 6. materiałach. W stosunku do pozostałych osób odnotowano jedynie pojedynczy przypadek pozytywnej prezentacji.

Pozytywne prezentacje Andrzeja Dudy pochodziły z następujących tytułów prasowych: Gazeta Polska Codziennie (4), Sieci (3), Nasz Dziennik (3), Gazeta Wyborcza (1), Dziennik Gazeta Prawna (1). Pierwsze trzy z nich można bez kontrowersji uznać za media faworyzujące rządzących w 2020 roku. W przypadku Rafała Trzaskowskiego, jego pozytywne prezentacje miały miejsce na łamach tygodnika Newsweek (4) oraz tygodnika Polityka (2), które bardziej sprzyjały ówczesnej opozycji.

Poza konkretnymi osobami, pozytywnym przedstawieniem cieszyło się także takie pojedyncze podmioty, takie jak Prawo i Sprawiedliwość (4), rząd (2) czy Telewizja Polska (2).

3. MEDIALNY BRAK SZACUNKU W MATERIAŁACH PRASOWYCH

	Tak		Nie		Nie dotyczy	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Przywoływanie osób z nazwiska	187	20	722	79	12	1
Nawoływanie do nienawiści	37	4	884	96	-	-
Stosowanie różnych standardów	109	12	650	70	162	18
Danie głosu różnym stronom sporu	235	26	112	12	574	62

Zachowanie szacunku względem osób przytaczanych w materiałach medialnych jest kwestią nie tylko grzecznościową, ale również regulowaną normami etycznymi mediów. Dziennikarskie zachowanie najwyższej rzetelności i staranności nieuchronnie łączy się z odpowiedzialnością za słowo, szczególnie, jeśli to słowo dotyczy rozmówców czy (społecznych) aktorów życia publicznego.

Ze wszystkich przeanalizowanych materiałów pochodzących z prasy w 37. nawoływano do nienawiści, w 187. przywoływano osobę po raz pierwszy tylko z nazwiska, w 109. stosowano różne standardy wobec znajdujących się w nich różnych stron, a w 112. nie dano głosu różnym stronom sporu.

W kategorii medialnego braku szacunku najczęstszym naruszeniem w prasie w 2020 roku było przywoływanie osób po raz pierwszy tylko z nazwiska. Taką sytuację odnotowano w 187. z 921. przeanalizowanych materiałów prasowych. Stanowiły one 20 proc. wszystkich badanych materiałów pra-

---

sowych. Na łamach następujących tytułów prasowych znaleziono najwięcej materiałów, w których doszło do tego typu naruszeń: tygodnik Polityka (32), Gazeta Wyborcza (29), Dziennik Gazeta Prawna (23) i Gazeta Polska (21). W ujęciu procentowym właśnie Gazeta Polska najczęściej stosowała ten zabieg. W 41 proc. (21 z 51) badanych materiałów pochodzących z niej doszło do przywoływania osób po raz pierwszy z nazwiska. Wysokich odsetek takich materiałów miała także Angora (33 proc., 6 z 18.), Newsweek (28 proc., 18 z 63.), tygodnik Polityka (27 proc., 32 z 120.) oraz tygodnik Do Rzeczy (26 proc. 11 z 42).

W polskiej prasie zabieg ten najczęściej stosowano wobec polskich polityków, w mniejszej mierze w stosunku do osób publicznych z Polski oraz polityków z zagranicy. Najwięcej przypadków przywoływania osób z nazwiska po raz pierwszy dotyczyło Andrzeja Dudy (36 materiałów), Jarosława Kaczyńskiego (33), Rafała Trzaskowskiego (20) oraz Mateusza Morawieckiego (14). Poza Andrzejem Dudą i Rafałem Trzaskowskim, przywoływano z nazwiska również pozostałych głównych kandydatów w wyborach prezydenckich: Małgorzatę Kidawę-Błońską (9), Szymona Hołownię (9), Roberta Biedronia (6), Władysława Kosiniaka-Kamysza (4) oraz Krzysztofa Bosaka (4). Wśród polityków zagranicznych, tylko z nazwiska przywoływano np. Władimira Putina (8), Donalda Trumpa (6), Victora Orbána (5), Emmanuela Macrona (2), Borisa Johnsona (1), Joe Biden (1), Jeana-Claude Junckera (1).

Drugą najczęstszą formą medialnego braku szacunku było nieoddanie głosu różnym stronom sporu. Do takiego naruszenia doszło w 112 badanych materiałach, stanowiących 12 proc. ogółu. Najwięcej takich przypadków odnotowano na łamach Naszego Dziennika (32), tygodnika Polityka (15) oraz tygodnika Sieci (12) i Gazety Polskiej (12). Nasz Dziennik opublikował także największy odsetek materiałów, w których nie dano głosu różnym stronom sporu. W 31 proc. materiałów pochodzących z tego tytułu prasowego doszło do takiej sytuacji. Natomiast w przypadku tygodnika Sieci odsetek takich materiałów wyniósł 26 proc., w przypadku Gazety Polskiej — 24 proc. W pozostałych tytułach prasowych wskaźnik ten wyniósł poniżej 20 proc.

Podobnie jak w przypadku nieoddania głosu różnym stronom sporu, w 12 proc., czyli 112. z 921. przeanalizowanych materiałów prasowych, odnotowano stosowanie różnych standardów w prezentowaniu znajdujących się w nim osób/podmiotów/grup. Najwięcej takich przypadków zauważono w Naszym Dzienniku (30), Gazecie Polskiej (17), tygodniku Sieci (12) i w Gazecie Wyborczej (11). Na łamach pozostałych tytułów prasowych wykryto jednocyfrowe przypadki takiego naruszenia. W tygodniku Wprost i Angorze zaś nie stwierdzono stosowania różnych standardów.

Wiele z tych artykułów prasowych, w których stosowano różne standardy, dotyczyło tematu osób LGBTQ+. W naszej analizie odnotowano przynajmniej 12 takich przypadków. W zdecydowanej większości tych sytuacji pokrzywdzono środowisko LGBTQ+, a faworyzowano kościół katolicki. To pierwsze często było przedstawiane jako środowisko agresywne, groźne i atakujące, co uwidacznia się już w takich tytułach materiałów jak: „Ataki na Kościół” (Nasz Dziennik, 04.01.2020), „Atak na wykładowcę” (Nasz Dziennik, 15.01.2020) czy „TĘCZOWY TERROR W NATARCIU” (Gazeta Polska, 26.02.2020). Drugim wątkiem tematycznym, w którym często dochodziło do stosowania różnych standardów były wybory prezydenckie, zwłaszcza wobec dwóch kandydatów w drugiej turze, czyli Andrzeja Dudy i Rafała Trzaskowskiego. Różne standardy zauważono także w sporze między rządzącym a opozycją, między władzą a protestującymi przeciwko aborcji oraz między polskim rządem a Unią Europejską.

Ponadto w analizie wykryto 37 materiałów prasowych, w których nawoływano do nienawiści. Stanowiły one 4 proc. wszystkich badanych materiałów pochodzących z prasy. Biorąc pod uwagę powagę tego rodzaju naruszenia, odsetek ten był zaskakująco wysoki. 37 materiałów nawołujących do nienawiści pochodziło z 12 różnych tytułów prasowych, co świadczyło o powszechności tego zjawiska w polskiej prasie w 2020 roku. Były to: Nasz Dziennik (9), Gazeta Polska (5), Gazeta Wyborcza (5), Dziennik Gazeta Prawna (4), Do Rzeczy (3), Sieci (3), Wprost (2), Newsweek (2), Gazeta Polska Codziennie (1), Angora (1), Gość Niedzielny (1) oraz tygodnik Polityka (1). W Rzeczpospolitej i Tygodniku Powszechnym zaś nie odnotowano żadnego przypadku mowy nienawiści.

Ofiarą mowy nienawiści w polskiej prasie najczęściej padały osoby LGBTQ+. W badanych materiałach prasowych zarejestrowano 12 artykułów, w których nawoływano do nienawiści wobec przedstawicieli mniejszości seksualnych. Pochodziły one z 5 różnych tytułów prasowych: z Naszego Dziennika (7), tygodnika Wprost (2), Gazety Wyborczej (2) oraz Dziennika Gazety Prawnej (1). W Naszym Dzienniku, na łamach którego odnotowano najwięcej przypadków nawoływania do nienawiści wobec osób LGBTQ+, przedstawiciele tej społeczności zostali przedstawieni jako „groźni” („Fałsz w misji TVP”, Nasz Dziennik, 02.01.2020), którzy „traktują dzieci jako przedmiot, tylko po to, aby zaspokoić wyuzdane potrzeby dorosłych”, a oddanie dzieci pod ich opiekę „zabija godność dzieci” („W obronie dzieci”, Nasz Dziennik, 06.07.2020). Gender określono z kolei jako „cywilizacja śmierci” („Papież pro-life”, Nasz Dziennik, 18.05.2020), „homoherezje”, „upadek moralny” oraz „lewacka ideologia” („Płoną kościoły, bo zamarzyły sumienia”, Nasz Dziennik, 12.10.2020), na której propagowanie nie ma zgody („Ataki na Kościół”, Nasz Dziennik, 04.10.2020) i przed którą trzeba bronić szkoły („Lewica zawiedziona polskim wyborem”, Nasz Dziennik, 14.17.2020). W materiałach z innych tytułów prasowych osoby LGBTQ+ zostały nazwane „pedałami” („RZĄDZI NAMI GADZI MÓZG”, Dziennik Gazeta Prawna, 03.01.2020) i ideologią. W „Tacy sami” (Wprost, 19.06.2020) oraz w „Katolicyzm – ideologia władzy bezżennych mężczyzn” (Gazeta Wyborcza, 29. 06. 2020) przytoczono cytaty pośła Jacka Żalka, że „LGBT to nie ludzie, to ideologia”.

Poza osobami LGBTQ+, w badanych materiałach prasowych nawoływano do nienawiści między innymi do następujących ugrupowań politycznych: Prawa i Sprawiedliwości (4), Platformy Obywatelskiej (1), Konfederacji (1), Komitetu Obrony Demokracji (1). W analizie wykryto również mowę nienawiści wobec: Rafała Trzaskowskiego (2), Tomasza Grodzkiego (1), Jarosława Kaczyńskiego (1), Zbigniewa Ziobry (1), Janusza Korwina-Mikkiego (1), Zbigniewa Stonogi (1) oraz Władimira Putina (1).

4. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA INFORMACJI W MATERIAŁACH PRASOWYCH

	Tak		Nie		Nie dotyczy	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Powoływanie się na anonimowe źródła	97	11	814	88	10	1
Dane liczbowe/statystyczne	162	18	732	79	27	3
Wypowiedzi ekspertów	303	33	596	65	22	2

W badanych materiałach prasowych z 2020 roku najczęściej spotykanym rodzajem zewnętrznych źródeł informacji były wypowiedzi ekspertów-komentatorów. W 33 proc. przeanalizowanych materiałów prasowych odnotowano usytuowanie kogoś w roli eksperta-komentatora, podczas gdy powoływanie się na dane zewnętrzne znaleziono w 18 proc. badanych materiałów, a powoływanie się na anonimowe źródła w 11 proc.

W 97. ze wszystkich 921 analizowanych materiałów prasowych powoływano się na anonimowe źródła. Stanowiły one 11 proc. wszystkich badanych przekazów prasowych. Najwięcej takich przypadków odnotowano na łamach Dziennika Gazety Prawnej (26), tygodnika Polityka (17) oraz Newsweeka (11) i Gazety Wyborczej (11). W pozostałych tytułach liczba materiałów, w których powoływano się anonimowe źródła, nie przekroczyła 10. W ujęciu procentowym Dziennik Gazeta Prawna również opublikował najwięcej materiałów zawierających anonimowe źródła. Ich odsetek na łamach tego dziennika wynosił 21 proc. W pozostałych tytułach prasowych nie przekroczył 20 proc., np. Newsweek (17 proc.), Polityka (14 proc.), Do Rzeczy (14 proc.). W dwóch tytułach prasowych nie zarejestrowano żadnego materiału z taką sytuacją. Były to: Angora i Tygodnik Powszechny.

Na anonimowe źródła najczęściej powoływano się w materiałach dotyczących polityki krajowej. Często przyjmowały takie postacie, jak:

- „jeden z”, np. „Jeden z prominentnych działaczy PO” („Zmiana układu sił w PiS i miękki reset w PO, czyli fronty i scenariusze”, Dziennik Gazeta Prawna, 02.01.2020), „jeden ze współpracowników głowy państwa;”, „jeden z prezydenckich ministrów” („Miły prezydent”, Dziennik Gazeta Prawna, 10.02.2020), „jeden ze współpracowników Jarosława Kaczyńskiego”, „jeden z naszych informatorów z PiS” („Gowiniada”, Polityka, 15.04.2020), „jeden z lokalnych działaczy” („Trzaskowski zarejestrował komitet”, Gazeta Wyborcza, 05.06.2020),
- lub ktoś z jakiegoś środowiska, np. „mówi osoba z PiS” („Wyborcy w kodeksowej pułapce”, Dziennik Gazeta Prawna, 08.07.2020), „mój rozmówca z Koalicji Obywatelskiej” („Wszystkie rozliczenia PiS-u”, Wprost, 10.07.2020).
- Innymi popularnymi formami podające anonimowe źródła w polskiej prasie w 2020 roku były np. „nasz rozmówca”, „w kulisach mówi się”, „część komentatorów”, „osoba z czyich kręgów”, „osoba związana z kimś lub czymś”, „jak wynika z naszych informacji”, „według naszych informacji”. Czasami dziennikarze stosują taki zabieg, aby chronić źródła informacji, ale nadmierne użycie takich sformułowań znaczenie obniżyć wiarygodność przekazów.

W 162. przeanalizowanych materiałach pochodzących z prasy znalazło się powołanie na zewnętrzne dane liczbowe lub statystyczne. Stanowiły one 18 proc. wszystkich badanych materiałów prasowych. We wszystkich tytułach prasowych, w których analizowano ponad 10 materiałów, zarejestrowano taki materiał. Najwięcej artykułów zawierających dane liczbowe odnotowano na łamach Dziennika Gazety Prawnej (31), Gazety Wyborczej (31) oraz tygodnika Polityka (28), natomiast Tygodnik Powszechny miał najwyższy odsetek materiałów z danymi liczbowymi na tle wszystkich badanych materiałów w danym tytule prasowym. W 5. z 17., czyli 29 proc., przeanalizowanych artykułów pochodzących z tego tytułu prasowego powoływano się na dane liczbowe. Odsetek ten jest wyższy niż w przypadku wyżej wymienionych tytułów prasowych: Dziennika Gazety Prawnej (25 proc.), tygodnika Polityka (23 proc.) i Gazety Wyborczej (21 proc.).

Przytaczane przez dziennikarzy dane były różnorodne i nie skupiały się wokół jednej tematyki. Ze względu na to, że w 2020 roku odbyły się wybory prezydenckie w polskiej prasie pojawiało sporo wyników badań opinii publicznej. Poza standardowymi sondażami dotyczącymi poparcia dla poszczególnych kandydatów, znalazły się także wyniki badań na temat opinii obywateli w sprawie przesunięcia terminu wyborów prezydenckich („Nowy prezydent za rok?”, Rzeczpospolita, 30.03.2020). W badanych materiałach prasowych odnotowano również różne dane związane z pandemią COVID-19, np. dane na temat zakażeń wirusem Sars-Cov-2 podane przez Ministerstwo Zdrowia („SŁUŻBA ZDROWIA Po lekarza na Wschód”, Rzeczpospolita, 23.10.2020), badania nastrojów społecznych podczas pandemii koronawirusa („Głosowanie Korespondencyjne?”, Nasz Dziennik, 02.04.2020), dane statystyczne związane z wpływem tego wirusa na życie ludzi („Samotność w czasie pandemii”, Gazeta Polska Codziennie, 29.04.2020).

Ostatnim z badanych elementów w kategorii zewnętrznych źródeł informacji było powołanie się na słowa tzw. eksperta-komentatora. Taka wypowiedź została przytoczona w 303. analizowanych artykułach prasowych. Stanowiły one 33 proc. wszystkich badanych treści pochodzących z prasy. Najwięcej materiałów zawierających wypowiedzi tzw. eksperta-komentatora zarejestrowano w Naszym Dzienniku (57), Dzienniku Gazecie Prawnej (49) oraz tygodniku Polityka (33). W pozostałych tytułach prasowych odnotowano mniej niż 30 takich materiałów. Nasz Dziennik także był tytułem prasowym, na łamach którego najczęściej występowali eksperci-komentatorzy. W ponad połowie (56 proc.) przeanalizowanych materiałów z tego dziennika cytowano słowa tzw. eksperta-komentatora. Porównywalnie wysoki odsetek takich materiałów miała także Rzeczpospolita (55 proc.), a nieco niższy miał Dziennik Gazeta Prawna (40 proc.) oraz tygodnik Do Rzeczy (38 proc.).

W rolę eksperta-komentatora najczęściej występowali naukowcy w określonej dziedzinie, np. politolog, psycholog, socjolog, filozof, prawnik, historyk, językoznawca, pedagogka, konstytucjonalista, ekonomistka itp. Nierzadko były to osoby ze stopniem naukowym, np. doktor czy profesor. Wśród ekspertów-komentatorów znalazły się także osoby działające aktywnie w danej sferze (np. analityk sondaży, analityk rynku lotniczego, prezes Ogólnopol-

---

skiego Stowarzyszenia Kadry Kierowniczej Oświaty, aktywista i autor projektu „LGBT free zones” itp.) oraz politycy. W niektórych przypadkach w rolę eksperta-komentatora wcielali się publicyści i dziennikarze z innych redakcji (np. naczelna miesięcznika „Znak”, „z Rzeczypospolitej”, „z portalu Gdziepolek.pl”). Ze względu na pandemię COVID-19, która wybuchła w 2020 roku, w badanych materiałach prasowych często wypowiadały się również osoby ze świata medycyny, np. prezes Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych, wirusolog z Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN, lekarz chorób zakaźnych, immunolog i ekspert w dziedzinie profilaktyki zakażeń.

PORTALE INFORMACYJNE

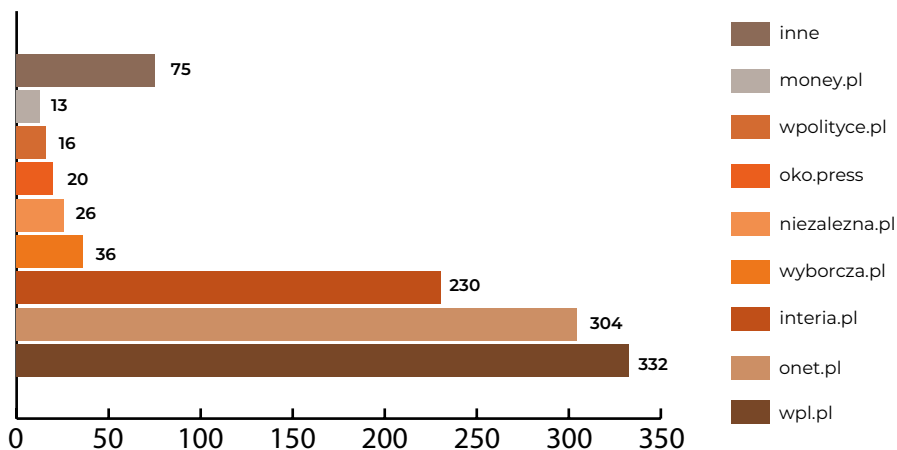

Poniżej zostaną zaprezentowane wyniki analiz dotyczące materiałów pochodzących z portali informacyjnych z 2020 roku, które stanowią jeden z czterech rodzajów mediów poddanych analizie przez Wolontariuszy INDID.

1. WSTĘP I INFORMACJE O BADANYCH MATERIAŁACH Z PORTALI INFORMACYJNYCH

W materiałach pochodzących z portali internetowych z 2020 roku częściej używano słownictwa negatywnego w stosunku do osób czy grup niż pozytywnego. Znalaziono również więcej przypadków użycia negatywnych elementów wizualnych niż pozytywnych określeń. W przypadku medialnego braku szacunku częściej poświęcano uwagę tylko jednej stronie bądź opisywano ją wyłącznie w pozytywnym świetle natomiast stronę przeciwną oczerniano. Takich przypadków było więcej niż przywoływania osób tylko z nazwiska. Ponadto, autorzy badanych internetowych artykułów powoływali się na dane z zewnętrznych źródeł i wypowiedzi ekspertów częściej niż na anonimowe informacje. Niezależnie jednak od tego, która z tych form pojawiała się w tekście, taki materiał dotyczył najczęściej pandemii COVID-19 bądź sądownictwa, często w kontekście polityki. Wyżej wymienione elementy pojawiały się w materiałach z każdego portalu internetowego, także tych z kategorii „inne”.

Łącznie przeanalizowano 1067 materiałów opublikowanych na portalach informacyjnych w roku 2020. Najwięcej publikacji pochodziło z portali: wp.pl (332), onet.pl (304), interia.pl (230) czy wyborcza.pl (36). Kategorię „inne” stanowią natomiast materiały z portali, z których w bazie znalazło się mniej niż 10 artykułów. Znalazły się w niej takie strony, jak: gazeta.pl, polityka.pl, tvp.info.pl czy o2.pl.

Wykres 4. Rozkład badanych materiałów w podziale na tytuły medialne z portali informacyjnych (N=1067)

Źródło: opracowanie własne

Odnosząc się do rodzaju przekazu, najwięcej przeanalizowano newsów (813), tekstów publicystycznych (186) oraz wywiadów (46).

2. NACECHOWANIE MATERIAŁÓW INTERNETOWYCH

	Tak		Nie		Nie dotyczy	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Negatywne określenia	406	38	651	61	10	1
Negatywna prezentacja wizualna	56	5	1001	94	10	1
Pozytywne określenia	33	3	1022	96	12	1

W treściach materiałów pochodzących z źródeł internetowych znacznie częściej można było zauważyć występowanie określeń nacechowanych negatywnie (406) niż tych nacechowanych pozytywnie (33). Spośród tytułów, z których w bazie znalazło się więcej niż 10 przekazów medialnych, tylko w wyborcza.pl w ponad połowie z nich wykorzystano negatywne słownictwo (19 artykułów, co stanowiło 53 proc. dla materiałów tego portalu). W przypadku innych portali poziom ten oscylował pomiędzy 40 a 45 proc. m.in.: niezalena.pl (11 materiałów, czyli 42 proc.), onet.pl (132 materiałów, czyli 43 proc.), wp.pl (137 materiałów, czyli 41 proc.).

Materiały, w których stwierdzono występowanie negatywnego słownictwa, dotyczyły wyłącznie polityki – zarówno polskiej, jak i światowej. Zmieniał się jedynie kontekst sytuacyjny. W 2020 roku omawiane były głównie: wybory, ustawy związane z ochroną środowiska, ustawy dotyczące mniejszości seksualnych, stosunki Polski z Białorusią i z Rosją, protesty rolników, protesty kobiet itd. Tematyka w materiałach, które nie zawierały negatywnego słownictwa, z nielicznymi wyjątkami dotyczyła podobnych kwestii.

Odnotowano 56 materiałów, w których wykorzystano elementy graficzne (zdjęcie, grafikę bądź wideo), by przedstawić kogoś lub coś w negatywnym świetle. Wszystkie przypadki znaleziono w artykułach dotyczących polityki, głównie polskiej, i w kilku przypadkach - światowej. Prawie wszystkie portale wykorzystywały taki element przynajmniej w jednym artykule. Jedynym, który tego nie zrobił był portal oko.press.

Pozytywne określenia znalazły się natomiast w 33. materiałach. Było ich mniej niż negatywnych prezentacji wizualnych. Podobnie jak w przypadku dwóch powyższych kategorii materiały zawierające takie słownictwo dotyczyły najczęściej polskiej polityki i polskich polityków. Żaden z nich nie znalazł się na łamach oko.press i wyborcza.pl. Najwięcej natomiast opublikowały takich przekazów portale: onet.pl (13) i interia.pl (9).

3. MEDIALNY BRAK SZACUNKU W MATERIAŁACH INTERNETOWYCH

	Tak		Nie		Nie dotyczy	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Przywoływanie osób z nazwiska	209	19	851	80	7	1
Nawoływanie do nienawiści	25	2	1042	98	0	0
Głos dla różnych stron	343	32	128	12	596	56
Stosowanie różnych standardów	78	7	852	80	137	13

Najczęstszym sposobem na okazanie braku szacunku w materiałach publikowanych na portalach internetowych okazało się przywoływanie po raz pierwszy w materiale osób takich jak politycy, profesorowie czy przedstawiciele show biznesu tylko i wyłącznie z nazwiska. Przypadków takich zarejestrowano łącznie 209. Najwięcej było ich w materiałach onet.pl (86) i wp.pl (38), co stanowiło ponad połowę wszystkich materiałów, w których odnotowano taką sytuację. Procentowo wysoki odsetek artykułów przywołujących kogoś tylko z nazwiska (w stosunku do liczby przekazów konkretnego tytułu medialnego) osiągnęły niezależna.pl i oko.press. W portalach tych w połowie przeanalizowanych przekazów (odpowiednio: 13 i 9) znaleziono tego typu nieprawidłowość. Zabieg ten najczęściej stosowano wobec polskich polityków: Andrzeja Dudy, Mateusza Morawieckiego, Jarosława Kaczyńskiego, Zbigniewa Ziobry, Donalda Tuska, Rafała Trzaskowskiego, Jacka Sasina czy Łukasza Szumowskiego.

Odnotowano 25 przypadków nawoływania do nienawiści. Najwięcej znaleziono na łamach wp.pl (9), onet.pl (7), interia.pl (3) i wyborcza.pl (2). Dotyczyły one głównie: Andrzeja Dudy, partii Prawo i Sprawiedliwość, strajkujących rolników, strajkujących kobiet i osób LGBTQ+. W pozostałych pojedynczych przekazach nawoływanie do nienawiści dotyczyło na przykład Igora Tuleyi, Grzegorza Pudy czy uchodźców z Bliskiego Wschodu.

W odniesieniu do pytania „czy dano głos różnym stronom sporu?” najwięcej materiałów skonstruowanych było w taki sposób, że nie dało się ocenić czy twórca stosuje różne standardy bądź ten element oceny w ogóle ich nie dotyczył. W znacznej części – 596. – materiałów w treści nie nawiązywano do tematyki, która wymagałaby przedstawiania poglądów czy argumentów w sporze, dlatego znalazły się one w kategorii „nie dotyczy”. Najwięcej materiałów, w których nie faworyzowano niczego ani nikogo, opublikowały portale takie jak onet.pl (112), wp.pl (107) i interia.pl (62). Na łamach tych samych witryn, w tej samej kolejności znaleziono najwięcej artykułów, które przedstawiły tylko jeden punkt widzenia. W 78. materiałach znaleziono przypadki stosowania różnych standardów w ocenianiu lub opisie osób czy grup. Portale, które stosowały takie metody najczęściej to wp.pl (26), onet.pl (19) i interia.pl (9). Spośród 36. przekazów przeanalizowanych z witryny wyborcza.pl znaleziono takie uchybienie tylko w jednym. W 343. przekazach autorzy przedstawili strony omawiane w artykule w sposób faworyzujący którąś z nich. Czasami w artykułach zamieszczano tylko jeden punkt widzenia. W 128. przypadkach temat przedstawiono obiektywnie (z perspektywy obu stron sporu).

4. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA INFORMACJI W MATERIAŁACH INTERNETOWYCH

	Tak		Nie		Nie dotyczy	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Powoływanie się na anonimowe źródła	81	7	980	92	6	1
Dane z zewnętrznych źródeł	173	16	879	82	15	2
Wypowiedzi ekspertów	164	15	897	84	6	1

Ekspertów cytowano w 164. badanych materiałach. Dotyczyły one najczęściej sądownictwa, pandemii COVID-19 oraz decyzji politycznych ówczesnego rządu i ich konsekwencji w obszarach, na które te decyzje wpływały. Ekspertami najczęściej były osoby ze stopniem naukowym lub/i działające aktywnie w sferze, w której się wypowiadały lub działacze z organizacji takich jak związki zawodowe. Najczęściej cytowały ich wp.pl (47), onet.pl (40), interia.pl (30) i wyborcza.pl (14).

Anonimowe źródła były najrzadziej wykorzystywaną metodą do zawarcia w tekście informacji z zewnętrznych źródeł. Znalaziono 81 takich przypadków. Dotyczyły one tematów politycznych (między innymi głosowań nad ustawami) i/lub kwestii społecznych takich, jak marsze osób LGBTQ+. Powoływano się na „członka partii” bądź „uczestnika zgromadzenia”. Po takie rozwiązanie najczęściej sięgały wp.pl (29), onet.pl (23), interia.pl (14) i wyborcza.pl (7).

Najczęściej wykorzystywanym źródłem informacji, z kolei, były te oficjalne, pochodzące z instytucji takich jak Ministerstwo Zdrowia czy instytuty naukowe bądź sondażownie prowadzące badania. Znaczna część materiałów, w których zawarte były tego typu dane, dotyczyły raportów instytucji medycznych na temat pandemii COVID-19 i jej przebiegu oraz skutków w kontekście na przykład zgonów i liczby zachorowań. Nierzadko pojawiały się również publikacje traktujące o stanie gospodarki i sytuacji firm gastronomicznych bądź turystycznych. Każdy z portali, z którego przebadano 10 lub więcej przekazów, wykorzystał zewnętrzne źródła informacji w przynajmniej jednym materiale. Najczęściej robiły to: interia.pl (46), wp.pl (43), onet.pl (40) i wyborcza.pl (8).

RADIO

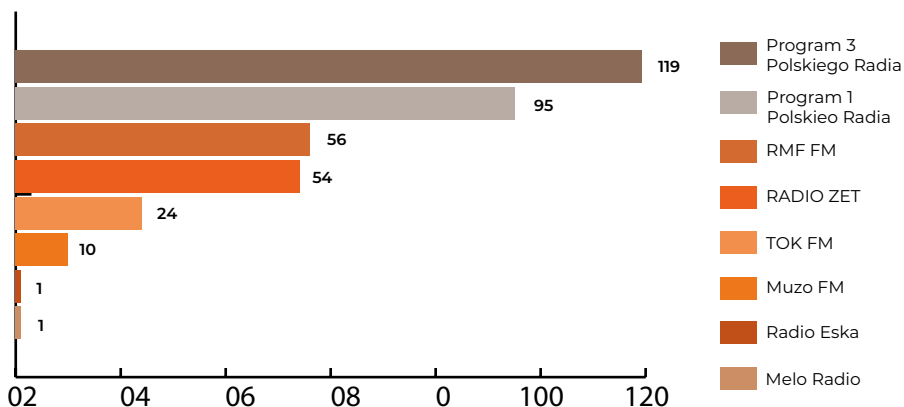

Poniżej zostaną zaprezentowane wyniki analiz dotyczące materiałów radiowych z 2020 roku, które stanowią jeden z czterech rodzajów mediów poddanych analizie przez Wolontariuszy INDID.

1. WSTĘP I INFORMACJE O BADANYCH MATERIAŁACH RADIOWYCH

W 2020 roku zdecydowana większość przekazów radiowych odznaczała się szacunkiem w stosunku do podmiotów, o których mówiono w materiałach. Na 306 przeanalizowanych przekazów radiowych żaden nie nawoływał do nienawiści. Ponadto stosowanie różnych standardów wobec prezentowanych stron oraz powoływanie się na anonimowe źródła było niezwykle rzadkie. Spośród niewłaściwych praktyk dziennikarskich odnotowano najwięcej przypadków stosowania określeń nacechowanych negatywnie, jednak nawet one zdarzały się w 1 na 10 przekazów.

Najwięcej materiałów przeanalizowano z Programu 3 Polskiego Radia (119) oraz Programu 1 Polskiego Radia (95). W zestawieniu znalazły się także materiały RMF FM (56), Radio ZET (54), TOK FM (24) oraz MUZO FM (10). Z Radia Eska i Melo Radia sprawdzono tylko po jednym materiale, dlatego nie uwzględniano ich przy wyliczeniach i analizie. Wśród przekazów znalazły się 296 serwisów informacyjne oraz 10 wywiadów (które pochodziły jedynie z RMF FM). Inne formy występujące w radiu nie zostały poddane analizie w 2020 roku.

Wykres 5. Rozkład badanych materiałów w podziale na tytuły medialne z radia (N=359)

Źródło: opracowanie własne

2. NACECHOWANIE MATERIAŁÓW RADIOWYCH

Określenia negatywne wystąpiły w 30 materiałach, co stanowiło zaledwie 10 proc. badanych materiałów radiowych. Przeważająca większość ich nie zawierała. W roku 2020 nie zbadano przekazów radiowych pod względem występowania słownych określeń pozytywnych. Warto także podkreślić, że w odróżnieniu od pozostałych rodzajów mediów, radio nie korzysta z komunikacji wizualnej. Ze względu na swój charakter jest oparte na dźwięku, przez co pominięto pytania dotyczące wizualnej prezentacji.

	Tak		Nie	
	Liczba	%	Liczba	%
Negatywne określenia	30	10	274	90

Najwięcej materiałów zawierających określenia negatywne pochodziło z RMF FM (12), Programu 3 Polskiego Radia (10) i Programu 1 Polskiego Radia (6). W TOK FM znalazły się tylko 2 takie materiały, jednak po konwersji na pro-

---

centowe występowanie takich treści w kontekście wszystkich przeanalizowanych materiałów, wynik ten jest porównywalny z wynikiem Programu 3 Polskiego Radia. W MUZO FM nie wystąpił ani jeden taki przypadek i stanowi to najmniejszy wynik ze wszystkich stacji.

W Programie 1 Polskiego Radia najczęściej krytykowano opozycję ogółem, a także - w szczególności - jednego z jej polityków, a mianowicie – Rafała Trzaskowskiego. Wobec niego padały wypowiedzi takie jak: „miał wypowiedzieć kłamstwo na jednym z wieców wyborczych” (Program 1 Polskiego Radia, 19.06.2020) czy „będzie dążył do obalenia rządu” (Program 1 Polskiego Radia, 26.06.2020).

Grupa podmiotów, wobec których stosowano określenia negatywne była bardziej zróżnicowana w Programie 3 Polskiego Radia. Tylko jedna taka wypowiedź padła w kontekście opozycji: „Oczywiście mamy świadomość tego, że kontrkandydaci będą starali się budować swoją pozycję atakami na Pana Prezydenta” (Program 3 Polskiego Radia, 10.06.2020). W żadnym z przeanalizowanych materiałów z obu stacji Polskiego Radia, nie stosowano takich określeń wobec partii rządzącej.

W RMF FM określenia negatywne pojawiały się zarówno wobec opozycji, np. „chamska hołota” (RMF FM, 05.06.2020), jak i rządu, np. „Niech ten rząd się wyżywi za te pieniądze, niech podatki opłaci, to co rząd chce zwrócić, to jest śmieszna kwota” (RMF FM, 02. 11. 2020).

3. MEDIALNY BRAK SZACUNKU W MATERIAŁACH RADIOWYCH

	Tak		Nie	
	Liczba	%	Liczba	%
Przywoływanie osób z nazwiska	11	4	293	96
Nawoływanie do nienawiści	0	0	304	100
Stosowanie różnych standardów	1	1	214	70
Oddanie głosu różnym stronom	97	32	5	2

Przywoływanie osób tylko z nazwiska wystąpiło 11 razy (4 proc. materiałów radiowych). Stosowanie różnych standardów miało miejsce tylko raz. Warto przy okazji zaznaczyć, że w 5. przypadkach nie oddano głosu różnym stronom konfliktu (2 proc.). W żadnym z analizowanych materiałów nie pojawiło się nawoływanie do nienawiści. W kilku pozostałych przypadkach wystąpiła sytuacja zaliczona do kategorii „Nie dotyczy”.

Najczęściej przywoływanie osoby tylko z nazwiska wystąpiło w RMF FM (9 razy), przy czym warto zaznaczyć, że 8 z tych materiałów stanowiły wywiady, a więc materiały oparte na większej spontaniczności wypowiedzi niż np. serwisy informacyjne. W MUZO FM i Programie 3 Polskiego Radia zdarzyło się to po jednym razie. Wielokrotnie przywoływano w ten sposób polskich polityków, przede wszystkim: Jarosława Kaczyńskiego, Andrzeja Dudę i Rafała Trzaskowskiego. Zdarzało się, że w jednym materiale przywoływano w ten sposób polityków różnych opcji.

Różne standardy zastosowano raz w Programie 1 Polskiego Radia. Doszło do tego przed wyborami prezydenckimi w trakcie trwania kampanii wyborczej. W materiale Andrzej Duda dostał o wiele dłuższy czas antenowy niż jego rywal, a jego wypowiedź służyła do wzmocnienia własnej pozycji przy jednoczesnej dyskredytacji Rafała Trzaskowskiego. Za to wybrana wypowiedź tego ostatniego była bardzo ogólnikowa i niewiele wносиła

(Program 1 Polskiego Radia, 26.06.2020). Zdarzało się jednak, że w ogóle nie oddawano głosu drugiej stronie konfliktu. Najczęściej miało to miejsce w Programie 3 Polskiego Radia. Różne strony zostały uznane za pokrzywdzone, m.in. Koalicja Obywatelska, Krzysztof Bosak czy koalicjanci Zjednoczonej Prawicy. Jeden przypadek miał miejsce w stacji RMF FM, kiedy to nie udzielono głosu partii PiS (03.06.2020).

W żadnym z materiałów, w których wystąpiło przywoływanie osób tylko z nazwiska, nie korzystano z różnych standardów ani manipulacji. Za to między stosowaniem różnych standardów a manipulacją wystąpiła zbieżność w połowie przypadków.

4. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA INFORMACJI W MATERIAŁACH RADIOWYCH

	Tak		Nie	
	Liczba	%	Liczba	%
Powoływanie się na anonimowe źródła	5	2	299	98
Dane z zewnętrznych źródeł	157	52	145	48
Wypowiedzi ekspertów	120	39	184	61

Podczas audycji znacznie częściej miało miejsce powoływanie się na konkretne dane z zewnętrznych źródeł (157 razy, co stanowiło 52 proc. badanych materiałów radiowych), niż na anonimowe źródła (5 razy, czyli 2 proc.). Wypowiedzi ekspertów pojawiły się natomiast w 120. materiałach, czyli w prawie 40 proc.

Do anonimowych źródeł najczęściej odwoływano się w RMF FM – 3 razy. W Programie 1 i 3 Polskiego Radia zdarzyło się to po 1. razie w każdej z nich. W RMF FM pojawiały się wypowiedzi typu: „Moi rozmówcy” (RMF FM, 02.06.2020) oraz „W mediach można przeczytać” (RMF FM, 05.09.2020).

W Programie 1 Polskiego Radia użyto sformułowania: „z nieoficjalnych informacji” (Program 1 Polskiego Radia, 05.15.2020), a w Programie 3 Polskiego Radia: „powiedział mi jeden z urzędników” (Program 3 Polskiego Radia, 13.01.2020).

Na konkretnych danych ze źródeł zewnętrznych najczęściej opierały się stacje: Program 3 Polskiego Radia – 66 razy, Program 1 Polskiego Radia – 64 razy i TOK FM – 18 razy. Niski może się wydawać wynik RMF FM – tylko 16 razy przy 56. materiałach. Warto tu jednak przypomnieć, że była to jedyna stacja, z której analizowano wywiady, co mogło wpłynąć na niski procentowy wynik takich przekazów. W MUZO FM dane przywołano 7 razy, jednak w kontekście 10. sprawdzonych materiałów, jest to z wyższych wyników jeśli chodzi o proporcje.. Przeważająca liczba danych, na które się powoływano, dotyczyła wirusa COVID-19. Wielokrotnie relacjonowano liczbę nowych zakażeń i zgonów.

Wypowiedzi ekspertów przytaczano wielokrotnie w każdej ze stacji. Pod względem liczby takich przypadków w Programie 1 Polskiego Radia odnotowano ich najwięcej, bo aż 39, co stanowiło 41 proc. wszystkich materiałów z tej stacji. Procentowo najwyżej uplasowało się MUZO FM, bowiem 9 na 10 wszystkich materiałów zawierało wypowiedź eksperta. W pozostałych stacjach takich materiałów było odpowiednio: RMF FM – 28, Program 3 Polskiego Radia – 26, TOK FM – 18. Ze względu na pandemię w roli eksperta często wypowiadały osoby związane z medycyną, m.in. specjaliści od chorób zakaźnych i wirusolodzy. Nie brakowało jednak osób z innych dziedzin, np. historyk prof. Wiesław Wysocki (Program 3 Polskiego Radia, 17.08.2020), matematyk Tomasz Wierchowski (RMF FM, 09.06.2020), czy też kpt. Bartosz Zawiałow ze Straży Pożarnej w Koszalinie (Program 1 Polskiego Radia, 19.06.2020).

TELEWIZJA

Poniżej zostaną zaprezentowane wyniki analiz dotyczące materiałów telewizyjnych z 2020 roku, które stanowią jeden z czterech rodzajów mediów poddanych analizie przez Wolontariuszy INDID.

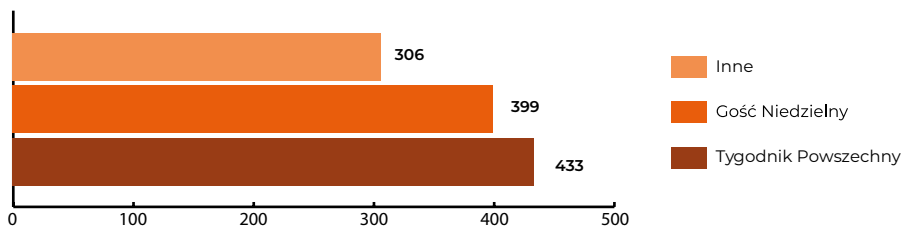
1. WSTĘP I INFORMACJE O BADANYCH MATERIAŁACH Z TELEWIZJI

W znaczącej większości przypadków tytuł analizowanych materiałów telewizyjnych był uzasadniony jego treścią. Najwyższą wartość odnotowano w „Wydarzeniach” Polsatu (95 proc.) i „Wiadomościach” TVP (90 proc.). Najniższy wskaźnik dotyczył „Faktów” TVN (82 proc.), a wpływ na to miała decyzja samej redakcji o braku nadania belki lub tytułu niektórym materiałom prezentowanym w serwisie informacyjnym.

Najwyższe wskaźniki niepokojących sposobów konstruowania przekazów dotyczyły kwestii związanych ze stosowaniem różnych standardów wobec różnych stron sporu. Odnotowano 206 takich sytuacji. Korzystanie z zewnętrznych danych liczbowych w prezentowanych materiałach wystąpiło w 545 przypadkach, a wykorzystanie wypowiedzi eksperta lub komentatora pojawiło się w 579. monitorowanych przekazach.

W analizowanych materiałach tylko w niewielkiej liczbie przypadków pojawiło się powołanie na anonimowe źródła: po 12 razy w „Faktach” i „Wydarzeniach”, natomiast 15 razy w „Wiadomościach”. Podobną skalę miała kwestia występowania nazwiska bez oddania tzw. mikro szacunku, czyli bez podania imienia lub funkcji jaką pełni dana osoba: w „Faktach” odnotowano 33 takie przypadki, w „Wiadomościach” – 31, natomiast w „Wydarzeniach” – 25. Również kwestia nawoływania do nienawiści pojawiła się stosunkowo rzadko, czyli w 36. przekazach na 1138 przeanalizowanych.

Wykres 6. Rozkład badanych materiałów w podziale na tytuły medialne z telewizji (N=1138)

Źródło: opracowanie własne

Badanie stanu telewizji w Polsce polegało na analizie głównych wydań serwisów informacyjnych najpopularniejszych nadawców – pod uwagę wzięto flagowe audycje stacji TVN, TVP i Polsatu. Łącznie przeanalizowano 1138 materiałów wyemitowanych w roku 2020: 433 materiały pochodzące z „Faktów” TVN-u, 399 z „Wiadomości” Telewizji Polskiej, a 306 z „Wydarzeń” Polsatu. Jednostkę analizy w niniejszym badaniu stanowią pojedyncze materiały reporterskie oddzielone w serwisach belką (jeśli występowała) lub komentarzem prezentera ze studia.

2. NACECHOWANIE MATERIAŁÓW TELEWIZYJNYCH

NACECHOWANIE NEGATYWNE

W analizowanych przekazach kwestie dotyczące nacechowania negatywnego w pierwszej kolejności badane były przy pomocy pytania: czy w materiale pojawiają się określenia stawiające w negatywnym świetle kogoś lub coś. Rozkład określeń negatywnych był podobny w każdym z badanych serwisów. Najwięcej sformułowań tego typu odnotowano w „Faktach” – 194 materiały zawierały takie zwroty. W „Wiadomościach” były to 174 przypadki, a w „Wydarzeniach” – 124. Identyczną kolejność mają wskaźniki materiałów, w których nie odnaleziono nacechowania negatywnego – najczęściej odnotowano w TVN-ie - 234 przy 221 z TVP oraz 179 z Polsatu.

	Tak		Nie	
	Liczba	%	Liczba	%
Fakty TVN	194	45	234	55
Wiadomości TVP	174	44	221	56
Wydarzenia Polsat	124	41	179	59

Najczęściej tego typu sytuacje odnotowywano w przekazach dotyczących bieżących wydarzeń, stanowiących swoiste połączenie spraw społecznych (np. strajki kobiet), zdrowotnych (początek pandemii koronawirusa), związanych z sądownictwem (głównie – spór wokół Trybunału Konstytucyjnego) i politycznych. Kulminacyjny moment nastąpił w okresie kampanii przed wyborami prezydenckimi w Polsce i wyborami prezydenckimi w Stanach Zjednoczonych.

Określenia negatywne dotyczyły zarówno poszczególnych partii politycznych oraz ich członków, a także zagranicznych przywódców politycznych, którzy sprawują władzę w swoim kraju i reprezentują go na arenie międzynarodowej. Przykładowo: o Donaldzie Trumpie mówiono, że ma „Krew na rękach” oraz że to „waszyngtoński furia” („Kandydat Biedroń”, „Wydarzenia” Polsat, 13.01.2020), a o Władimirze Putinie powiedziano: „prezydent wykorzystał pobyt w Jerozolimie żeby pod płaszczykiem spokojnej wypowiedzi podjąć agresywną próbę zmiany historii ZSRR” („Polska Odpowiedź”, „Wydarzenia” Polsat 23.01.2020),

W materiałach dotyczących Polski treść nacechowanych określeń negatywnych wobec konkretnych osób była ściśle powiązana z ich przynależnością do poszczególnych partii, czy szerzej do środowiska politycznego – oś sporu przebiegała na linii rządzący: Prawo i Sprawiedliwość, Solidarna Polska i Porozumienie (Zjednoczona Prawica), a opozycja: Platforma Obywatelska, Polskie Stronnictwo Ludowe i Lewica. Jednocześnie zauważalna jest korelacja pomiędzy medium, w którym prezentowano tego typu treści, a opisanym powyżej podziałem politycznym.

W przekazach „Wiadomości” TVP odnotowano dużą liczbę negatywów wobec: Donalda Tuska („Węgrzy oburzeni słowami Tuska”, 19.04.2020), Tomasza Grodzkiego („Były UB-ek broni Grodzkiego”, 7.01.2020; „Misja Zagrana czyli Grodzki w Brukseli”, 8.01.2020), Rafała Trzaskowskiego („Kandydat Trzaskowski”, 16.05.2020; „Dramat ofiar czyścicieli kamienic”, 4.06.2020; „Polska plus kontra Polska minus”, 7.06.2020; („Plan dla Polski i Polaków”, 7.06.2020), oraz Szymona Hołowni („Żeby było tak, jak było”, 6.11.2020).

Natomiast w „Faktach” TVN-u określenia dotyczyły: Mateusza Morawieckiego („Wielki samolot i maseczki z Chin. Szumowski: cała Europa została oszukana”, 19.05.2020; „Przedwyborcze gry”, 27.05.2020; „Kopalnie w Polsce. Waży się przyszłość kopalni”, 26.07.2020; „Prawda czasu”, 03.08.2020; „Wirus i polityka”, 21.10.2020), Andrzeja Dudy (tytułu nie nadano, 11.06.2020; „Andrzej Duda chce zmian w prawie oświatowym”, 03.07.2020; tytułu nie nadano, 05.07.2020; „Zrealizowaliśmy swoje podstawowe zobowiązania”, 06.07.2020; „Bardzo duża nerwowość”, 06.07.2020; tytułu nie nadano, 30.07.2020), Ryszarda Terleckiego (tytułu nie nadano, 20.10.2020) i Zbigniewa Ziobry (tytułu nie nadano, 15.07.2020). Treści dotyczące Konfederacji i jej przedstawicieli w negatywnej warstwie językowej nie występowały w żadnym z analizowanych serwisów.

Postawa polityków opcji rządzącej: Mateusza Morawieckiego („Marsz tysiąca tóg”, 11.01.2020; „Czas podsumowań”, 29.02.2020; „Prawo wyboru”, 01.06.2020) i Andrzeja Dudy („W oczekiwaniu na decyzje”, 19.05.2020; „Czas wyborów”, 07.06.2020; „Gorąca Kampania”, 17.06.2020; „Spotkanie na szczycie”, 30.07.2020) w „Wydarzeniach” Polsatu, była ostro recenzowana, na co wskazuje znacząca liczba negatywnie nacechowanych zwrotów.

Kolejny aspekt, który dotyczył nacechowania negatywnego związany był z odpowiedzią na pytanie o przedstawienie kogoś w sposób szczególnie niekorzystny. Sprawdzone kwestie związane z gestykulacją, ujęciem – kadrowaniem oraz tłem, na którym występowali głównie politycy.

	Tak		Nie	
	Liczba	%	Liczba	%
Fakty TVN	76	18	355	82
Wiadomości TVP	65	17	331	83
Wydarzenia Polsat	24	8	282	92

Liderem w liczbie negatywnych prezentacji wizualnych zostały „Fakty” TVN-u z 76. odnotowanymi przypadkami (18 proc. dla tej grupy). Następnie były „Wiadomości” TVP z wynikiem 65 materiałów (17 proc.) i „Wydarzenia” Polsatu – 24 materiały (8 proc.).

Negatywna prezentacja w „Wiadomościach” TVP dotyczyła m.in.: Rafała Trzaskowskiego („Kampania w Cieniu Walki Z Wirusem”, 14.03.2020), Donalda Tuska („Pieniądze zabrane mafii płyną do Polaków”, 26.02.2020; „Akcja CBA w bastionie Platformy Obywatelskiej”, 11.06.2020), Tomasza Grodzkiego („Były UB-ek broni Grodzkiego”, 07.01.2020; „Opozycja nie chce wyborów prezydenckich”, 29.04.2020), Małgorzaty Kidawy-Błońskiej („13. dzień zwłoki senatu naraża Polaków”, 19.04.2020), Władysława Kosiniaka-Kamysza („Opozycja nie chce wyborów prezydenckich”, 29.04.2020), Romana Giertycha („Pytania o majątek Krauzego i Giertycha”, 18.10.2020; „Giertych i Krauze zatrzymani przez CBA”, 15.10.2020).

W „Faktach” TVN-u negatywnie zaprezentowano z kolei m.in.: Andrzeja Dudę („Rola prezydenta”, 29.01.2020; tytułu nie nadano, 03.03.2020; tytułu nie nadano, 07.03.2020), Jarosława Kaczyńskiego („Praworządność bez kwarantanny”, 29.04.2020; „Stanowcze NIE”, 23.10.2020), Grzegorza Brauna („Wsparcie dla ofiar”, 01.05.2020), Mateusza Morawieckiego (tytułu nie nadano, 25.05.2020; tytułu nie nadano, 23.10.2020), Agaty Dudy (tytułu nie nadano, 03.06.2020), Jacka Sasina (tytułu nie nadano, 16.06.2020), kilku polityków Zjednoczonej Prawicy („Zmiana w rządzie”, 19.07.2020).

W „Wydarzeniach” Polsatu odnotowano natomiast takie sytuacje wobec m.in.: Małgorzaty Kidawy-Błońskiej i Borysa Budki („Polityczne przetasowa-

nia”, 06.04.2020), Beaty Szydło („Ostre starcie”, 15.01.2020), Rafała Trzaskowskiego („Zgromadzenie w maseczkach”, 04.08.2020).

Większość zaobserwowanych sytuacji dotyczyła prominentnych polityków, praktycznie wszystkich ugrupowań, a jej charakter można zdefiniować następująco: najczęściej był to sposób kadrowania, gdzie uchwycono osobę publiczną w niekomfortowej sytuacji, ze zmartwionym, zdenerwowanym wyrazem twarzy lub wykonującą czynność, która nie była adekwatna do sytuacji. Dodatkowo zastosowano szereg technik wpływających na odbiór treści: używano archiwalnych i nieaktualnych już materiałów, zmieniano kontekst wypowiedzi przez dobór odpowiednich fragmentów, pokazywano bliskie kadrowanie w tym konkretne gesty, twarz lub inne fragmenty ciała i otoczenia. Używano też grafik, które sugestywnie zestawiały ze sobą wizerunki polityków i niekorzystne dla nich informacje i dane na przykład pieniądze.

NACECHOWANIE POZYTYWNE

	Tak		Nie	
	Liczba	%	Liczba	%
Fakty TVN	28	7	402	93
Wiadomości TVP	77	19	316	79
Wydarzenia Polsat	7	2	297	97

Aspekt prezentacji pozytywnej najkorzystniej wypadł dla „Wiadomości” TVP, gdzie odnotowano 77 tego typu sytuacji, co stanowi ponad dwukrotność przypadków z „Faktów” i „Wydarzeń” razem wziętych. Najczęściej językowe i wizualne elementy dotyczyły okresu kampanii wyborczej, ale pojawiały się przy okazji innych tematów: pandemii, finału WOŚP, wizyty zagranicznych polityków, relacjonowania uroczystości państwowych, sukcesów sportowych oraz przy promocji rozrywki. Wykorzystywane kadry zaczerpnięto z wystąpień i wieców politycznych, ukazywały one polityków radosnych, pewnych

siebie, w otoczeniu swoich wyborców, bądź na mównicach, gdzie uchwyciono ich w gestach zwycięskich i przyjaznych wobec innych osób.

W „Wiadomościach” TVP w szczególnie pozytywny sposób pod względem wizualnym zaprezentowano m.in.: Andrzeja Dudę („Festiwal wpadek Kidawy-Błońskiej”, 20.01.2020; „18. dzień zwłoki senatu naraża Polaków”, 13.04.2020; „Przedwyborcze Starcie”, 07.05.2020; „Przedwyborcza mobilizacja”, 24.06.2020; „Bitwa o głosy”, 01.07.2020), Elżbietę Witek („Opozycja w alternatywnej rzeczywistości”, 21.01.2020), Łukasza Szumowskiego („Minister kontra wirus”, 14.03.2020), Jarosława Kaczyńskiego („Medialna Kampania Nienawiści”, 13.04.2020; „Ponadpartyjne „TAK” dla ochrony zwierząt”, 01.09.2020), Lecha Kaczyńskiego („Mój mistrz - prezydent Lech Kaczyński”, 09.08.2020), Ięgę świętek („Historyczny sukces polskiej tenisistki”, 10.10.2020). Wśród przykładów pozytywnie nacechowanych zwrotów wymienić można kilka cytatów:

- „Lech Kaczyński główny oponent rosyjskiej ekspansji, świetnie radził sobie z polityką wewnętrzną; jego myśl polityczna wykraczała poza jego czasy - była wizjonerska” („Polityczne dziedzictwo Lecha Kaczyńskiego”, „Wiadomości” TVP, 03.10.2020);
- „Andrzej Duda chce budować mosty a nie kłócić się”, „realizuje wielkie inwestycje”, „dba o wszystkich ludzi”, „ma dobry plan na Polskę” („Plan dla Polski i Polaków”, „Wiadomości” TVP, 07.06.2020);
- „Polityk zdecydowany, odważny, z mocnym zapleczem akademickim” powiedziano o Przemysławie Czarunku („Od poniedziałku rząd w nowym składzie”, 02.10.2020).

Pozytywna prezentacja w „Faktach” TVN-u dotyczyła m.in.: Rafała Trzaskowskiego (tytułu nie nadano, 03.07.2020; tytułu nie nadano, 17.05.2020), Roberta Biedronia („Robert Biedroń zaczął walkę o prezydenturę”, 19.01.2020; tytułu nie nadano, 08.03.2020), Małgorzaty Kidawy-Błońskiej (tytułu nie nadano, 09.02.2020), Very Jourovej (tytułu nie nadano, 28.01.2020), Bronisława Geremka („20 lat Polski w NATO”, 07.03.2020). Wśród przykładów pozytywnie nacechowanych zwrotów warto z kolei wskazać m.in.:

- „jeśli tak wygrać to trzeba być jak Iga Świątek” (Nieunikniona jest „Igomania”, 12.10.2020),
- „Bohaterowie, którzy zostali niedocenieni. Należą się im podwyżki za ciężką pracę i trud. Są bohaterami dzisiejszych czasów. Należy się im największy szacunek za nadzwyczaj ofiarną służbę” powiedziano o pracownikach służby zdrowia (tytułu nie nadano, 28.11.2020),
- „najpiękniejszy festiwal świata”, „łączący ludzi festiwal” powiedziano o Pol’and’Rock Festival (tytułu nie nadano, 29.07.2020, tytułu nie nadano, 30.07.2020).

3. MEDIALNY BRAK SZACUNKU W MATERIAŁACH TELEWIZYJNYCH

	Fakty TVN				Wiadomości TVP				Wydarzenia Polsat			
	Tak		Nie		Tak		Nie		Tak		Nie	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Przywoływanie osób z nazwiska	33	8	399	92	31	8	366	92	25	8	281	92
Nawoływanie do nienawiści	9	2	424	98	22	6	377	94	5	2	301	98
Różne standardy	80	18	313	72	119	30	188	47	8	3	279	91

Przywoływanie osób tylko z nazwiska, wystąpiło ogółem 89 razy – w podobnych wartościach liczbowych dla każdej ze stacji. Najczęściej praktyka ta dotyczyła następujących polityków: Jarosława Kaczyńskiego, Donalda Tuska, Andrzeja Dudy, Mateusza Morawieckiego, Rafała Trzaskowskiego, Donalda Trumpa i Władimira Putina.

W monitorowanych materiałach telewizyjnych nawoływanie do nienawiści odnotowano w 36. przypadkach, z czego 22 z nich pochodziło z jednego serwisu informacyjnego. Liderem okazał się serwis informacyjny TVP.

W audycji TVN-u odnotowano natomiast ponad dwukrotnie niższą liczbę tego typu sytuacji, a w „Wydarzeniach” Polsatu – ponad czterokrotnie niższą.

Kwestia stosowania różnych standardów, wobec podmiotów omawianych w materiałach, ma wpływ na budowanie wizji rzeczywistości w umyśle odbiorcy i w szerszej perspektywie – może polaryzować społeczeństwo i prowadzić do zamknięcia odbiorców w bańce medialnej. Takie metody najczęściej występowały w „Wiadomościach” (119 materiałów, co dało 30 proc. dla przekazów z tego tytułu medialnego) i „Faktach” (80 materiałów, czyli 18 proc.). Wynik ten jest znacząco niższy w przypadku „Wydarzeń” (8 materiałów, czyli zaledwie 3 proc.). Zastosowanie różnych standardów wystąpiło w sumie 207 razy. Poszczególne strony sporu wpisane były w walkę polityczną i światopoglądową, a podmiotami najczęściej stawianymi przeciwko sobie, byli kandydaci startujący w wyborach prezydenckich 2020, ich partie polityczne oraz zwolennicy ograniczenia prawa do aborcji i przeciwnicy tych zmian w prawodawstwie.

4. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA INFORMACJI W MATERIAŁACH TELEWIZYJNYCH

	Fakty TVN				Wiadomości TVP				Wydarzenia Polsat			
	Tak		Nie		Tak		Nie		Tak		Nie	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Przywoływanie osób z nazwiska	12	3	420	97	15	4	380	95	12	4	294	96
Nawoływanie do nienawiści	70	17	358	83	106	27	286	72	83	27	219	72
Różne standardy	185	43	247	57	283	71	114	29	111	36	194	63

Wszystkie analizowane serwisy miały podobny wskaźnik powołania się na anonimowe źródła. Najwięcej takich przypadków stwierdzono w „Wiadomościach” (15), a niewiele mniej – w „Faktach” i „Wydarzeniach” (12). Udział procentowy nie spadał zatem poniżej 95 proc. w odniesieniu do liczby ma-

---

teriałów z danego serwisu. Najczęściej powoływano się na: „nieoficjalne źródła”, „nieoficjalne informacje”, „informacje sprzed pięciu minut”, „ostatnie informacje”, „niektóre źródła”. Wymieniano także rozmówców, którzy chcieli zachować anonimowość. Mówiono m.in. o szerokich, nieprecyzyjnych grupach, takich jak amerykańscy naukowcy, eksperci, specjaliści. Używano słów „być może”, „podobno”, „wszystko wskazuje na to”, „jak wynika z naszych informacji”, „jak pokazują badania” oraz biernych sformułowań takich jak „pojawiły się pogłoski”. Powoływano się na niesprecyzowane źródła, szerokie grupy, a nawet stosowano rozmycie twarzy informatorów.

Jeśli chodzi o wykorzystywanie zewnętrznych danych liczbowych w serwisach informacyjnych TV liderem były „Wiadomości” (106), a następane w kolejności – „Wydarzenia” (83) i na końcu – „Fakty” (70). Najczęściej przywoływane dane dotyczyły rozwijającej się pandemii COVID-19 w Polsce i na świecie np. liczby nowych zakażeń, zgonów, zajętych łóżek, respiratorów, czy ozdrowieńców. Źródłami były natomiast m.in.: Ministerstwo Zdrowia, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów czy domena gov.pl. Podobną częstotliwość występowania miały sondaże prognozujące poparcie dla kandydatów w wyborach prezydenckich – w tym przypadku dominowały źródła: CBOS, Kantar, IBRIŚ czy IPSOS.

Wypowiedzi ekspertów-komentatorów były przytaczane najczęściej w „Wiadomościach” (283 materiały, co stanowiło 71 proc. dla tego serwisu), następnie w „Faktach” (185 materiałów, czyli 43 proc.), a najmniej pojawiło się ich w „Wydarzeniach” (111 materiałów, 36 proc.). W związku z dominacją kilku tematów tj. pandemii COVID-19, wyborów prezydenckich czy zmian w prawie aborcyjnym, najczęściej wypowiadającymi się osobami byli specjaliści w tych właśnie dziedzinach. W kontekście walki z koronawirusem zakres zapraszanych ekspertów-komentatorów obejmował zatem głównie przedstawicieli medycyny: lekarzy, farmaceutów, pielęgniarki czy dyrektorów szpitali. Natomiast w sprawach politycznych byli to najczęściej politolodzy, socjologowie, analitycy, ekonomiści i dziennikarze. Kontrowersyjny wyrok Trybunału Konstytucyjnego zaostrzający możliwość dokonywania aborcji, podlegał z kolei analizie ekspertów: karnistów, profesorów prawa, radców prawnych czy lekarzy.

KIM JESTEŚMY?

Fundacja Instytut Dyskursu i Dialogu (INDID) jest organizacją pozarządową, która za cel obrała naprawę debaty publicznej w Polsce. Promując rzetelne dziennikarstwo, wolność słowa, pluralizm poglądów, dialog bez nienawiści i manipulacji, chcemy zadbać o wzajemny szacunek i zrozumienie. W tym celu prowadzimy szeroko zakrojone projekty o charakterze analityczno-badawczym, edukacyjnym, popularyzacyjnym i bieżącą działalność strażniczą.

Działamy na zasadach think-tanku – ośrodka analitycznego, którego analizy i opracowania dotyczące mediów oraz komunikacji zawsze dążą do bycia w pełni rzetelnymi, uczciwymi i pozbawionymi stronniczości. W naszych działaniach zawsze kierujemy się zasadami uczciwości, jawności i transparentności. Jesteśmy całkowicie niezależni od sił politycznych czy korporacyjnych. Działamy tylko dzięki własnej ciężkiej pracy i talentom zgromadzonym w zbudowanym przez lata zespole.

Wspierając dobre dziennikarstwo chcemy sprawić, żeby w mediach więcej było: rzetelnej informacji, bezstronności, obiektywizmu, a mniej manipulacji, propagandy czy fake newsów. Bez dobrze poinformowanego społeczeństwa nie ma szans na zdrową demokrację i obywatelskość jej przedstawicieli. To, co dziś przeszkadza nam normalnie rozmawiać, to tzw. „plemienność” w debacie publicznej. Politycy, zamiast spokojnie i chłodno debatować, kłócą się, albo powtarzają te same frazesy, wyuczone „przekazy dnia”, mające na celu wyłącznie zdyskredytowanie przeciwnika i szerzenie własnej propagandy. To nie jest konstruktywne i często przenosi się na: ekspertów, komentatorów, artystów, „celebrytów” czy dziennikarzy występujących w mediach. To wpływa także na nas samych w naszych codziennych rozmowach. Kłócimy się zamiast pielęgnować wzajemne relacje.

Dlatego postanowiliśmy to zmienić! Monitorujemy media na bieżąco,
a z wynikami można się zapoznać tu:

<https://lupamedialna.indid.pl/>

Prosimy, wesprzyj naszą działalność darowizną w dogodny
dla siebie sposób:

<https://indid.pl/wesprzyj-nas/> - wsparcie przez naszą stronę internetową

<https://patronite.pl/indid> - wsparcie przez PATRONITE

Instytut Dyskursu i Dialogu

Lepiej rozmawiajmy i zmieńmy media
na DOBRE!

Odwiedź nas na:

<https://indid.pl/>

<https://www.facebook.com/indidpl/>

<https://www.instagram.com/indid.pl/>

<https://twitter.com/dyskursu>

INDID

Instytut Dyskursu
i Dialogu

INDID

Media Watch

INDID

Dyskurs & Dialog

INDID

Dobrzy Dziennikarze

INDID

Edukacja Medialna

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1. Liczba przeanalizowanych materiałów ze względu na rodzaj materiału
- Wykres 2. Liczba przeanalizowanych materiałów ze względu na formę przekazu
- Wykres 3. Rozkład badanych materiałów w podziale na tytuły medialne z prasy
- Wykres 4. Rozkład badanych materiałów w podziale na tytuły medialne z portali informacyjnych
- Wykres 5. Rozkład badanych materiałów w podziale na tytuły medialne z radia
- Wykres 6. Rozkład badanych materiałów w podziale na tytuły medialne z telewizji

SPIS TABEL

- Tabela 1. Zestawienie odpowiedzi na 11 głównych pytań z klucza kodowego badanych materiałów

MEDIA POD LUPĄ

Analiza przekazów medialnych z roku 2020

Raport powstał na podstawie obywatelskiego monitoringu przekazów medialnych z roku 2020 dokonywanego przez Wolontariuszy i Wolontariuszki Instytutu Dyskursu i Dialogu. Monitoring jest prowadzony nieprzerwanie od 2018 roku przez Instytut Dyskursu i Dialogu a jego wyniki można śledzić na bieżąco z użyciem Lupy Medialnej: lupamedialna.indid.pl W ten konkretny publikacji prezentowane są wyniki wszystkich zgromadzonych materiałów za pomocą szeregu zestawień, wykresów i tabel, aby w sposób możliwie przejrzysty ukazać dane zgromadzone przez ludzi, którym poziom debaty publicznej w Polsce nie jest obojętny.

INDID
Instytut Dyskursu
i Dialogu

**KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO**

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018-2030
PROO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego